

ZAKAJ JE POTREBNO

NAMESTO 3 DO 6

**UPRAVNO – ADMINISTRATIVNIH POKRAJIN
KOT INSTRUMENTOV POLITIČNE OBLASTI**

USTANOVITI 11 DO 14

**POKRAJIN KOT INSTRUMENTOV ZA
POSPEŠEVANJE RAZVOJNE ODLIČNOSTI**

dr. Štefan Čelan

Ptuj, februar, 2008

ČELAN, Štefan

Zakaj je potrebno namesto 3 do 6 upravno-administrativnih pokrajin kot instrumentov politične oblasti ustanoviti 11 do 14 pokrajin kot instrumentov za pospeševanje razvojne odličnosti / Štefan Čelan. - Ptuj : [samozal. Š. Čelan], 2008. - 36 str. : ilustr., tabele ; 30 cm

Bibliografija: str. 35-36

a) Slovenija b) Evropska unija c) pokrajine d) razvoj e) strategija f) razvojna politika g) kriteriji h) členitev države i) predlogi j) utemeljitve

711:911.52(497.4)

COBISS.SI-ID 20696632

KAZALO VSEBINE

1. UVOD	4
2. SODOBNA RAZVOJNA PARADIGMA ⁽²³⁾	5
3. RAZVOJNA ODLIČNOST	7
4. LIZBONSKA STRATEGIJA	10
5. PREDNOSTI LOKALNEGA OZIROMA REGIONALNEGA KONCEPTA POSPEŠEVANJA RAZVOJNE ODLIČNOSTI	11
6. KRITERIJI ZA ČLENITEV DRŽAVE NA POKRAJINSKE ENOTE	13
6.1. Definicija pokrajine	13
6.2. Zgodovinski vidik in kriteriji za členitev Slovenije na pokrajine	14
6.3. Lokalna samouprava in členitev Slovenije.....	16
6.4. Pregled predlogov za delitev Slovenije na pokrajine	22
6.4.1. Členitev Slovenije na pet pokrajin (M. Gajšek)	23
6.4.2. Členitev Slovenije na šest pokrajin (M. Ravbar)	24
6.4.3. Členitev Slovenije na šest pokrajin (škofije).....	25
6.4.4. Členitev Slovenije na osem pokrajin (A. Gulič)	26
6.4.5. Členitev Slovenije na osem pokrajin (D. Plut).....	27
6.4.6. Predlog členitev Slovenije na enajst pokrajin (Š. Čelan)	28
6.4.7. Predlog členitve Slovenije na dvanajst pokrajin (Š. Čelan)	29
6.4.8. Členitev Slovenije na štirinajst pokrajin	30
7. SKLEPNE UGOTOVITVE	31
7.1. Razvojni vidik delovanja pokrajine.....	31
7.2. Poslovanje nekoč in danes.....	32
7.3. Posledice napačnega razumevanja ukrepov za pospeševanje razvoja.....	34
7.4. Potreben institucionalni okvir za uspešno delovanje pokrajine	35
7.5. Politično in upravno konstituiranje in vodenje pokrajine	36
7.6. Velikost teritorije in njena razvojna učinkovitost	36
7.7. Socialna kohezija in pripadnost prostoru pomemben predpogoj za uspeh	37
7.8. Pokrajine in evropska razvojna politika	38
8. ZAKLJUČEK.....	38
9. VIRI IN LITERATURA	39

1. UVOD

Dosedanji način razvoja, ki temelji na modelu državnih regulacij (državne intervencije) preko investicij in zaposlitev, ne daje zelenih rezultatov. Razlike med bogatimi in revnimi se na ta način še povečujejo. Za normalen razvoj, ki se mora odražati predvsem v zagotavljanju kakovosti življenja, je ob delu in kapitalu potrebno upoštevati predvsem načela, ki izhajajo iz razvojne paradigme uravnoveženega razvoja. Državni centralizem in intervencionizem, ki daje ljudem pravico do neodgovornosti, saj se ob neuspehu lahko vedno skrijejo za oblast, bo potrebno nadomestiti z decentralizacijo in prenosom odgovornosti za razvoj na lokalni oz. regionalni nivo. V svetu so Keynesianski model razvoja zamenjali s Schumpetrovim, ki temelji na inovacijah in inovacijah, za katere pa morajo ljudje imeti prostor in prostost. V kolikor želimo doseči te cilje pa je potrebno centralno odločanje o razvoju prenesti na lokalno raven. Pokrajinska lokalna samouprava mora biti organizacijsko vzpostavljena tako, da bo sposobna pripravljati, voditi in izvajati tiste razvojne projekte, ki bodo zagotavljali dolgoročni razvoj in napredek na gospodarskem, socialnem, okoljskem in etičnem področju, ki jih posamezni gospodarske družbe, občine in država ne morejo učinkovito uresničiti.

Osnova za ozemeljsko oblikovanje pokrajin so prvenstveno skupni razvojni potenciali in skupen kulturni prostor, ki združen preko sinergizma pospešujejo gospodarski, socialni, okoljski in etični razvoj pokrajine. Upoštevanje zgolj upravno administrativnih kriterijev, brez zgodovinskega spomina in predvsem izražene volje po povezovanju tam živečih ljudi, je za členitev Slovenije na pokrajine zanesljivo najslabša rešitev. Pri oblikovanju ozemeljskih razmejitev **morajo sodelovati posamezne občine in država**. Na pokrajinskem nivoju je potrebno prednostno določiti dolgoročne razvojne potenciale pokrajine in jih vsebinsko in organizacijsko povezati v skupni razvojni program. Pokrajinski nivo mora torej prevzeti odgovornost za pripravo in vodenje razvojnih programov. Država pa si mora preko sistema nadzora vzpostaviti sistem indikatorjev, ki bodo omogočali učinkovit nadzor nad doseganjem ciljev zastavljenih v razvojnih programih pokrajin. Ta nadzor je pomemben še zlasti tam, kjer bo država vlagala lastna sredstva v razvoj pokrajine.

2. SODOBNA RAZVOJNA PARADIGMA ⁽²³⁾

Stara razvojna paradigma, ki je temeljila zgolj na ekonomski rasti in prostem trgu, se je tudi v najbolj razvitih predelih sveta pokazala za napačno – premalo celovito. Rast proizvodnje ali dohodka sama po sebi še nista zadosten dejavnik in kazalec razvoja. Namesto sredstva za doseganje prvotnega cilja, t. j. **izboljšanja kakovosti življenja posameznika in družbe kot celote, sta postala sredstvo za večanje socialnih razlik in ekološkega neravnovesja.** Ekonomska rast in z njo povezan sistem svobodnega tržišča sta postala glavni točki opravičevanja negativnih posledic, ki se kažejo v dohodkovni in lastninski neenakosti, kolonialni dominaciji, izkoriščanju tretjega sveta, manipuliranju in neracionalnem izkoriščanju naravnega in biološkega okolja. Sprejemljivejšo razvojno paradigmo ponuja uravnoteženi razvoj (slika 1), ki ob ekonomskem razvoju (ne zgolj ekonomski rasti) enakovredno upošteva še socialni in okoljski razvoj ter etičnost tovrstnega početja. Uravnoteženi razvoj namreč predstavlja dovolj zanimivo družbeno vizijo prihodnosti, saj obeta zadostno in potrebno celovitost **(za to razvojno paradigmo so se opredelile tudi vse dosedanje Vlade naše države v številnih razvojnih dokumentih).**

V osemdesetih letih prejšnjega tisočletja je Mednarodno združenje za varstvo narave in naravnih virov (IUCN) preko svoje strategije za ohranjanje sveta (WCS) uvedlo pojem »sustainable development« - uravnoteženi razvoj. Strategija je obravnavala predvsem vprašanja povezana z ohranjanjem genetske raznovrstnosti habitatov in ekoloških procesov. Obravnavanje in pojmovanje zgolj ekološke uravnoteženosti se je hitro izkazalo za premalo celovito. Zato so leta 1987 na konferenci o varovanju okolja in razvoju v Ottawi »sustainable development« opredelili kot proces, ki mora izpolnjevati sledeče zahteve:

- združitev varovanja okolja in razvoja;
- zadovoljitev osnovnih človekovih potreb;
- doseganje enakosti in socialne pravičnosti;
- zagotovitev družbene samoopredelitve in kulturne različnosti;
- ohranjanje ekološke integritete.

Splošno definicijo uravnoteženega razvoja so sprejeli na konferenci Svetovne komisije za okolje in razvoj, ki se glasi: »Uravnoteženi razvoj je razvoj, ki zadovoljuje potrebe današnjih generacij, ne da bi pri tem oviral možnost prihodnjih generacij pri zadovoljevanju njihovih lastnih potreb (WCDE, 1987). Definicija je zelo interdisciplinarna in kot taka sprejemljiva za širši krog ljudi, ki imajo različne razvojne vizije. Kljub navedenemu pa je potrebno poiskati tista osnovna področja, kjer je uravnoteženost potrebno zagotoviti. Med najpomembnejša področja prištevamo:

- ekonomsko;
- socialno;

okoljsko,
etično.

Slika 1: Možna razvojna vizija prihodnosti temelječa na uravnoteženem razvoju

Številna teoretična dela in praktične izkušnje dokazujejo, da predstave o prihodnosti močno vplivajo na subjektivna izhodišča posameznika in s tem na njegovo delovanje v sedanjosti. Raziskave o sedanji razvojni paradigmi, ki temelji zgolj na bogatenju in pospešenem tehnološkem razvoju, jasno kažejo, da se predstave o prihodnosti civilizacije že desetletja slabšajo. Zato je potrebno (to so dokazala velika človeška gibanja v zgodovini) posvetiti veliko pozornosti ravno motivacijski predstavi o prihodnosti. Za tovrstne predstave, ki naj bi razvile moč vodenja in pritegnile k sodelovanju čim več človeške populacije, veljajo nekatere značilnosti (Olson, 1995):

- morajo biti verjetne – morajo biti v okviru realnih možnosti, čeprav mnogokrat težko uresničljive;

- morajo imeti vizionarski značaj in biti visoko pozitivne, saj tako lahko motivirajo ljudi, da delujejo za prihodnost, kakršno si predstavljajo;
- so nezaključene – imeti morajo možnost razvoja v različne smeri;
- ukvarjati se morajo z odgovori na vprašanja, ki se pojavljajo na osnovi sedanjih prevladujočih predstav;
- so združevalne – oživeti morajo kolektivni in individualni duh za skupne koristi v prihodnosti.

Pred današnjo civilizacijo se zastavlja temeljno vprašanje, ali je mogoče ustvariti tako predstavo prihodnosti, ki bo dala dovolj motivacijske moči in dovolj celovito načrtala smer prihodnjega razvoja. Koncept uravnotežene družbe bi lahko imel tako moč, saj so v njem združeni elementi varstva okolja in socialne pravičnosti z elementi trenutno prevladujočih vzorcev ekonomskega in tehnološkega razvoja. Koncept uravnotežene družbe vsebuje tudi vse motivacijske elemente predstave o prihodnosti. Za uresničitev modela uravnoteženega razvoja je potrebno predvsem troje:

- ustrezna formalno pravna podpora političnih in upravljalnih elit;
- prenos odgovornosti za razvojno načrtovanje in izvajanje na lokalna razvojna partnerstva;
- sposobnost in volja za sodelovanje različnih strokovnjakov.

Takšna razvojna paradigma pa zahteva drugačno organizacijo razvojnih partnerstev v javnem in zasebnem sektorju.

3. RAZVOJNA ODLIČNOST

Očitno bo potrebno dojeti in razumeti, da bo v bodoče družbeni razvoj in s tem višina porabe za zagotavljanje kakovostnejšega življenja, odvisna od naše lastne razvojne učinkovitosti. Doseganje teh ciljev nas torej odmika od upravno oblastvene organiziranosti države v pozicijo invencijsko inovacijske organiziranosti države. Vsi ti napor pa so povezani z miselno preobrazbo, ki od vsakega posameznika zahteva dodatne napore v vsakdanjem življenju.

Med pomembne pomanjkljivosti za razvojno zaostajanje sodi napačno razumevanje besede razvoj (slika 2). Pri nas se pod besedo razvoj še vedno razumejo vse tiste aktivnosti, ki prinašajo kvantitativne spremembe. Žal se zelo malo ljudi zaveda, da v takšnih primerih ne smemo govoriti o razvoju temveč o rutinskih investicijah. Če smo torej k tisoč kilometrom avtocest, dogradili še dvajset kilometrov novih, ne smemo govoriti o razvoju, ampak o rutinski investiciji. V sodobnem svetu se beseda razvoj uporablja, ko pride do kvalitativnih sprememb. Če ostanemo pri primeru izgradnje avtocest bi torej o razvoju smeli govoriti, če bi namesto asfaltnih cestišč, naredili cestišča iz

sintetičnih gradiv, ki bi imela daljšo življenjsko dobo, boljše oprijemljivost, nižje stroške vzdrževanja, itd. Napačno pojmovanje besede razvoj nas vodi k različnim rezultatom. Po stari razvojni paradigmi nas rutinske investicije vodijo zgolj k ekonomski rasti, po novi razvojni paradigmi pa smo priča ekonomskemu razvoju, ki hkrati upošteva socialni, okoljski in etični vidik.

Slika 2: Pojmovanje razvoja

Sodobna razvojna paradigma razume razvoj kot dinamičen proces zagotavljanja vseh pet vrst invencij in inovacij. V inovativnem poslovanju uporabljamo veliko različnih inovacij, ki jih razvrstimo po treh merilih in kombiniramo v dvajset tipov tako (Mulej idr. 2000 in prej):

1. PO VSEBINI:

- programske¹,
- tehnično-tehnološke²,

¹ Uspešen nov poslovni predmet.

² Uspešne nove lastnosti izdelkov, storitev in postopkov izdelave.

- organizacijske³,
- upravljalne⁴,
- metodijske⁵;

2. PO POSLEDICAH:

- korenite,
- drobne;

3. PO SLUŽBENI DOLŽNOSTI:

- znotraj nje,
- zunaj nje.

Podlaga za njih so invencije in potencialne inovacije, ki so lastne ali tuje (nakup, posnemanje in podobno so poti do tujih), kajti inovator se ne ukvarja z ustvarjanjem novih zamisli, ampak nove koristi od njih. **Ustvarjalno** ali **pasivno** posnemanje tujih novosti⁶ imata pri tem bistveno različne posledice, saj pasivno posnemanje ne ustvarja ničesar novega, ne razvija sposobnosti in trga niti ne rešuje posnemalca pred pravicami lastnikov invencij, da dobijo licenčnino ali druge koristi, ki so za pasivnega “inovatorja” stroški, lahko zelo visoki.

Če Slovenija posluje z gospodarstvom Evropske unije na ravni dveh tretjin uvoza in izvoza ter izvažata skoraj 60% svojega celotnega proizvoda in mora to še dalje povečevati z nadpovprečno stopnjo rasti, potem seveda mora **živeti za inovativno poslovanje in od njega**. Zato mora sebe razvijati v inovativno družbo prav tako pospešeno. **Enako velja za vsako organizacijo tako javno kot zasebno⁷**.

Razvite ekonomije pa so že pred mnogimi leti spoznale, da je lastno konkurenčnost mogoča zagotavljati z vzpostavitvijo modela razvojne odličnosti (slika 3), ki ga sestavljata dva ključna razvojna stebra. Prvi je povezan z infrastrukturnim pospeševanjem razvoja in se nanaša na novosti in investicije v načrtovanje, razvoj in izgradnjo cestne, železniške, telekomunikacijske, itd infrastrukture. Drug še pomembnejši steber pa je povezan z vsebinskim pospeševanjem razvoja, ki pa ga ni mogoče zagotavljati, v kolikor ni zagotovljen dinamičen proces nenehnega inventivnega in inovacijskega ustvarjanja.

³ Uspešno nove organizacijske oblike dela in sodelovanja.

⁴ Uspešni novi stili vodenja, ki sproščajo, spodbujajo in aktivirajo več ustvarjalnosti (»Vsi mislimo, vsi delamo«) od ukazovalnih (»Eni mislijo, drugi delajo«).

⁵ Uspešne nove metode vodenja in sodelovanja, ki podpirajo upravljalne inovacije v izvedbi.

⁶ Posnemanje dosežkov drugih je pri sodobni delitvi dela seveda normalno in nujno pretežen pojav, lastnih izvirnih novosti ne more nihče ustvariti sam toliko kot vse človeštvo. Bistvenejše je, kako jih uporabi in izpopolnjuje.

⁷ Tudi tisti, ki ne izvažajo, se slej ko prej znajdejo pod konkurenčnim pritiskom in morajo inovativno izboljšati svojo kakovost poslovanja (kot celote, ne le izdelkov!)

Slika 3: Pogoji za pospeševanje razvojne odličnosti

4. LIZBONSKA STRATEGIJA

Primerjava razvojnih zaostankov držav evropske skupnosti za ameriško in azijsko ekonomijo je pokazala, da se Evropa stara tako fizično kot razvojno. Po vseh pomembnih kazalcih razvoja nas obe omenjeni ekonomiji že krepko prehiteta. Posledice takšnega razvojnega zaostajanja iz dneva v dan vedno bolj čuti vse večje število prebivalcev in prebivalcev evropske skupnosti. Da bi se izognili tem nevarnim gibanjem, so marca leta 2000 predsedniki držav in vlad na vrhu Evropskega sveta v Lizboni sprejeli dokument z naslovom: LIZBONSKA STRATEGIJA. V tem dokumentu je zapisana razvojna vizija skupnega evropskega prostora, ki se glasi:

"Do leta 2010 mora Evropska unija postati najbolj konkurenčno in dinamično, na znanju temelječe gospodarstvo na svetu, sposobno trajne gospodarske rasti s številčnejšimi in boljšimi delovnimi mesti ter z močnejšo socialno kohezijo." Tej viziji so leta 2001 na zasedanju Evropskega sveta v Göteborgu dodali še vidik okolja in trajnostnega razvoja.

Za izvedbo tako zapisane vizije so se oblikovala štiri pomembna programska področja, ki morajo omogočiti čim bolj dosledno izvajanje zastavljenih reform. Prebivalke in prebivalci držav evropske skupnosti smo se tako znašli pred izzivi in spremembami, ki se nanašajo na sledeče štiri stebre:

- države članice si morajo prizadevati za ukrepe, ki pospešujejo razvoj ustvarjalnosti in podjetnosti s ciljem, da Evropa postane najbolj ustvarjalno okolje na svetu;
- kulturna dediščina in bogatost bi morala postati središčna točka gospodarskega in družbenega razvoja Evrope;
- za Evropo je ključnega pomena vlaganje v vire človeških sposobnosti in oblikovanje ukrepov za zagotavljanje fleksibilne varnosti;
- poudarjanje okoljskih politik kot ključnega vzvoda za inovativnost in gospodarsko rast.

Pred Slovenijo, kot polnopravno članico evropske skupnosti, stoji težavna naloga, saj mora ob zagotavljanju ciljev iz lizbonske strategije hkrati tudi nadoknaditi zaostanek za razvitimi državami v EU.

5. PREDNOSTI LOKALNEGA OZIROMA REGIONALNEGA KONCEPTA POSPEŠEVANJA RAZVOJNE ODLIČNOSTI

Globalizacija je zelo kompleksen in protisloven proces. Tako v svetu še do danes ni prišlo ne do uveljavitve splošno sprejete definicije termina globalizacija, ne do širokega dogovora o tem, kako globalizacijo definirati. Termin se uporablja tako v deskriptivnem kot v normativnem smislu. V deskriptivnem smislu je globalizacija proces, v katerem se povečuje medsebojna odvisnost proizvajalcev blaga in storitev, in v katerem se odločitve o alokaciji produkcijskih faktorjev v vse večji meri sprejemajo na globalnem nivoju. V normativnem smislu pa gre za liberalizacijo trgovinskih in finančnih tokov oziroma za proces odpiranja nacionalnih ekonomij. Vendar ima globalizacija omejitve na svetovni ravni, ki se najizraziteje kažejo na socialnem in okoljskem področju. Ob neupoštevanju zahtev socialnega in okoljskega razvoja se "svoboda" globalizacije lahko hitro sprevrže v tiranijo močnejšega.

Z globalizacijskimi procesi se spreminja tudi vloga nacionalnih držav pri spodbujanju in uresničevanju razvoja. Spremembe se kažejo predvsem na dva

načina. Prva se odraža predvsem pri izgubi pristojnosti za kreiranje makroekonomske politike, ki se prenaša na nadnacionalni nivo (v našem primeru najprej na skupni nivo EU). Pomembno je vedeti, da se ostale ekonomske politike prenašajo na nižje nivoje (regije, pokrajine itd.), ki s tem dobivajo drugo vsebino in težo. Druga pomembna sprememba se nanaša na mesto in vloga posameznih nivojev države v razmerju med nadnacionalnimi institucijami, nacionalno državo, regijo ali lokalno skupnostjo, da ne omenjamo večje vloge nevladnih organizacij in interesnih skupin nasploh.

Dosedanje izkušnje majhnih držav kažejo, da se je v globalizacijske procese najlažje vključevati preko predhodnih regionalnih integracij. Vzpostavitev učinkovitih razvojno koncipiranih regionalnih integracij (ne zgolj upravno administrativnih) omogoča lažji dostop do globalnih produkcijskih sistemov, svetovne trgovine in svetovnih finančnih virov.

Regionalna integracija je realen odgovor na globalizacijo tudi zato, ker se danes še vedno lažje globalizira znanje in tehnologija kot pa proizvodnja in trgovina. Zaradi tega bo internacionalizacija proizvodnje in trgovine še vedno potekala intenzivneje znotraj posameznih regij. K temu seveda prispevajo tudi aglomeracijske prednosti, ki jih omogoča regionalno povezovanje. In ne nazadnje, regionalna integracija predstavlja začasen ščit pred nekaterimi negativnimi učinki globalizacije, saj kolektivni protekcionizem podaljšuje čas za prilagajanje izzivom globalizacije.

Prednosti regionalnega koncepta pospeševanja razvoja pred globalizacijskim izhajajo tudi iz načel zakona o hierarhiji zaporedja in soodvisnosti. Upravljanje z velikimi sistemi (multinacionalnimi) težko izpolnjuje pogoje celovitosti pri spodbujanju ustvarjalnosti večine ljudi znotraj sistema. Še težje se celovitost ustvarjalnega sodelovanja doseže izven sistema (zagotavljanje demokratičnosti in soodvisnosti med številnimi socialnimi partnerji – javnimi in zasebnimi). Bistvena posledica pomanjkanja celovite demokratičnosti se kaže v obliki zelo šibkega aktiviranja le manjšega dela ustvarjalnih sposobnosti podrejenih ljudi. Pojavi se občutek **odtujenosti** od organizacije in njenih ciljev. Posledica je **brezbrižnost** in **neodgovornost**, ker je težko pokazati lastno ustvarjalnost, ki končno vodi v **rutinerstvo** in neustvarjalnost.

Regionalni koncept lažje zagotavlja širšo socialno integracijo pri razvojnem pospeševanju (javnega in zasebnega sektorja), ker ljudje s vplivom na določitev ciljev upravljajo, imajo torej oblast. Pri tem uporabljajo znanje, ki jim daje odgovor na tri temeljna vprašanja:

- zakaj pri razvoju sodelovati (smotri in cilji izhajajo iz njihovih potreb);
- kaj naj počno (določajo in opravljajo naloge, ki so potrebne za doseg ciljev);
- kako naj to počno (določajo postopke in programe za izvedbo nalog).

Multinacionalni sistemi znatno težje omogočajo tovrsten način organiziranja hierarhičnega zaporedja in soodvisnosti, kar daje večini ljudi občutek, da imajo oblast le nad seboj. Zato na vsa tri temeljna vprašanja odgovarjajo le zase, za

sistem pa ne. Iz ustvarjalca se spremenijo v izvajalca, ki išče le odgovore, kako bo opravil ukazane naloge.

6. KRITERIJI ZA ČLENITEV DRŽAVE NA POKRAJINSKE ENOTE

6.1. Definicija pokrajine

Pokrajina ali regija je najbolj pogosto predmet prostorskega urejanja in jo ponavadi tvori heterogena teritorialna enota s skupnimi narodnogospodarskimi, geografsko prometnimi in zgodovinsko kulturnimi pogoji in tradicijami. Navadno je to gravitacijsko polje njenega največjega urbanega središča. Tako oblikovana pokrajina je enotno vodena in je gospodarsko zaokrožena celota, s čimer se pri njenih prebivalcih ustvarja občutek pripadnosti in odgovornosti za stvari skupnega pomena. Pokrajina je običajno odgovorna za poln razvoj lastnih gospodarskih resursov, za ohranjanje proizvodnih možnosti in ustvarjanje bogastva. Zato je kriterij sposobnosti samostojnega ekonomskega preživetja in nadaljnjega razvoja prevladujoč kriterij pri zasnovi in fizičnem omejevanju neke pokrajine. Dodatni pomen pa pojem pokrajine dobi v prostorsko urejevalskem smislu, kjer je govora o specifičnih (funkcionalnih) pokrajinah in o celostnem regionalnem razvoju, ki je dosežen z optimalnim prekrivanjem specifičnih naravno geografskih značilnosti, ekonomsko-geografskih pogojev in upravno-administrativnih enot. Pokrajine so lahko splošne (multifunkcijske) ali "politične" (upravne in/ali samoupravne) enote, lahko pa so le specializirane funkcionalne (teritorialne) enote, ki služijo regionalnemu razvoju območja.⁸ Iz navedene definicije izhajata dve popolnoma drugačni organizacijski strukturi, politična ali funkcionalna.

Ob upoštevanju kriterijev za zagotavljanje razvojne odličnosti, kot glavnega argumenta za ustanavljanje pokrajin, je potrebno upoštevati še številne druge kriterije, ki so prav tako pomembni, da bo razvojni koncept pokrajine sploh lahko zaživel.

Sodobno pojmovanje pokrajine, torej odmika pogled na pokrajino kot upravno administrativno institucijo, ki upravlja naloge države na nižjem nivoju in jo spreminja v funkcionalno pokrajino. Nove ideje bolj izhajajo iz uveljavljanja zamisli, da javnopravne teritorialne skupnosti same uravnavajo družbeni razvoj, ki ga razvijajo v pretežni meri z lastnimi razvojnimi potenciali. Prav zato je kohezijska politika poskuse oblikovanja enotnih definicij za pokrajino še razrahljala na bolj ali manj institucionalno raven (slika 4). Vodenje skupne regionalne politike, namenjene preprečevanju regionalnih nesorazmerij postavlja vlogo pokrajin in njenih institucij v enakovreden položaj z državnimi

⁸ Dr. Boris Majcen: Pomen regionalno in razvojno uravnoteženega razvoja za Slovenijo (študija)

institucijami, ki so potemtakem osvobojene kontrole nad izvajanjem regionalne politike. Zasledovanje tega cilja daje podporo regionalnim in tudi lokalnim političnim skupnostim (M. Ravnar, 2002).

POKRAJINA POSTAJA LABORATORIJ DEMOKACIJE IN RAZVOJA

ORGANIZACIJA IN DELOVANJE:

- oblikovanje razvojnih partnerstev (networking), ki tvorijo sinergistični presek skozi privatni in javni sektor.
- vzpostavljanje regionalnega razvojnega managementa, ki je odgovoren za vzpostavljanje dinamičnega omrežja med partnerji (univerze, instituti, podjetja, resorna ministrstva, lokalne skupnosti, civilna iniciativa, itd). Osnovna naloga pokrajinskega managementa in razvojnega partnerstva je **“ODKRITI RAZVOJNO MOČ POKRAJINE IN IGRATI NA TO”**.

Poglavitna značilnost EU politike **ni v zagotavljanju makroekonomske stabilnosti in redistribucije** na regionalnem nivoju. Finančni vzvodi preko strukturnih fondov (so le začasni) so prvenstveno **namenjeni strukturnim spremembam**, ki morajo vzpostaviti **samovzdržujoče pokrajinske ekonomije**.

Slika 4: Sodobno pojmovanje in vloga pokrajine

6.2. Zgodovinski vidik in kriteriji za členitev Slovenije na pokrajine

Splošna prizadevanja po nadaljnji preobrazbi obstoječe členitve pokrajinskih enot, sprožene s spremenjenim odnosom prebivalstva do regionalne pripadnosti in sočasnim spodbujanjem skladnega regionalnega razvoja, so prevladujoče težnje in hkrati tudi cilj v večini dežel Evropske Unije. Evropski politiki in

eksperti razmišljajo o novih pristopih pri zmanjševanju regionalnih razlik v jutrišnji EU. Zato je evropski parlament koncem leta 1998 sprejel resolucijo (Die Regionalisierung in Europa, 1998) o obvezni analizi, s katero bi primerjali regionalno organiziranost v sedanjih in prihodnjih članicah. Hkrati je ta resolucija priporočila uskladitev notranje regionalne organiziranosti skladno s predpisanimi skupnimi kriteriji. Kmalu pa se je izkazalo, da kljub spoštovanja vredni ideji po poenotenju kriterijev za oblikovanje enotnega modela členitve pokrajinskih enot v Evropi in navkljub njeni načelni naklonjenosti, obstajajo prav tako pomembna nasprotja in predvsem praktične težave med splošno podprto težnjo po enotni regionalizaciji in oblikovanju primerljivih regij predvsem zaradi zgodovinskih razlik, družbenih interesov in stopnje gospodarske diferenciacije ter upravno-pravne raznolikosti njenih izraznih oblik. Izkazalo se je tudi, da je oblikovanje enotnega koncepta za določitev velikosti pokrajin in razmejitve pristojnosti med državo in pokrajinami praktično nemogoče. Prav tako je postalo jasno, da je oblikovanje primerne in splošno priznane definicije za oblikovanje velikosti pokrajin zelo težavno. Enake težave povzroča priprava primerjalnih kriterijev razmejevanja za raven "evropskih" regij. Doseženo je bilo le soglasje, da postopke za oblikovanje pokrajin lahko tolmačimo kot kompleksen in dinamičen proces, ki pa lahko bistveno vpliva na razvoj na srednji ravni upravljanja (npr. na področju pospeševanje skladnega regionalnega razvoja). Za racionalnejše funkcioniranje države je potrebno opredeliti prostor, ki naj določa območje pokrajine. Samoumevno je, da je potrebno območja pokrajin določiti in oblikovati z ustreznimi predpisi ter jim na ta način zagotoviti njihovo identiteto. Ker je izenačevanje življenjskih pogojev pomemben nacionalni cilj, je neizpodbitno tudi oblikovanje enotnih (državnih) kriterijev za oblikovanje pokrajin. V Sloveniji "pokrajine", v administrativnem pomenu (npr. okraji, pa planske in pozneje statistične regije...) prevzemanja določenih državnih funkcij, poznamo že dalj časa. Z razvojno preobrazbo države se pojavljajo še nove funkcije (npr. na področju javnih institucij), spreminjajo se tudi gravitacijska območja. Določanje velikosti in obsega pokrajin običajno temelji na homogenosti in gravitacijski pripadnosti območja, na historičnih, administrativnih, ekonomskih in funkcijskih oblikah ter velikosti naselbinskih struktur, povezanih v sistem omrežja naselij. Funkcioniranje pokrajin je odvisno še od socialno-ekonomskih prilik, od dostopnosti do tistih urbanih središč, ki so si v hierarhiji mest "priborile" vlogo razvojnih generatorjev predvsem na področju oblikovanja (javnih) institucij, zaposlovanja in poslovno-oskrbnih funkcij in tudi od politično-administrativnih faktorjev. Položaj, velikost in obseg regij so strateškega pomena za regionalno in prostorsko politiko države (M. Ravbar, 2002).

Zgodovinski pregled členitve Slovenije prikazuje tabela 1, iz katere je razvidno, da se je členitev nenehno spreminjala in prilagajala različnim interesom. Iz tabele pa je jasno razvidno, da so mesta **Ljubljana, Maribor, Celje in Ptuj** zagotovo predstavljala najpomembnejša gravitacijska središča in jih predstavljajo še danes.

Tabela 1: Delitev Slovenije na okraje med letoma 1848 in 1964

17.2.1849-14.3.1933 ¹	14.3.1933-8.9.1945 ²	25.10.1949-28.2.1951 ³	19.4.1952-29.6.1955 ³	30.6.1955-30.6.1964 ³
1. Brežice	1. Brežice	1. Celje	1. Celje okolica	1. Celje
2. Celje	2. Celje	2. Črnomelj	2. Črnomelj	2. Gorica
3. Celje mesto	3. Celje mesto	3. Dravograd/Slovenj G.	3. Gorica	3. Kočevje (do 1.1957)
4. Črnomelj	4. Črnomelj	4. Gorica	4. Kočevje	4. Koper
5. Gorenji Logatec	5. Dravograd	5. Grosuplje	5. Kranj	5. Kranj
6. Gorica	6. Kamnik	6. Idrija	6. Krško	6. Ljubljana
7. Kamnik	7. Kočevje	7. Ilirska Bistrica	7. Ljubljana okolica	7. Maribor
8. Kočevje	8. Kranj	8. Kamnik	8. Ljutomer	8. Murska Sobota
9. Koper	9. Krško	9. Kočevje	9. Maribor okolica	9. Novo mesto
10. Kranj	10. Laško	10. Kranj okolica	10. Murska Sobota	10. Ptuj (do 1.1957)
11. Krško	11. Lendava	11. Krško	11. Novo mesto	11. Trbovlje (do 1.1958)
12. Litija	12. Litija	12. Ljubljana okolica	12. Postojna	
13. Ljubljana	13. Ljubljana okolica	13. Lendava	13. Ptuj	
14. Ljubljana mesto	14. Ljubljana mesto	14. Ljutomer	14. Radovljica	
15. Ljutomer	15. Ljutomer	15. Maribor okolica	15. Sežana	
16. Maribor	16. Logatec	16. Mozirje/Šoštanj	16. Slovenj Gradec	
17. Maribor mesto	17. Maribor desni breg	17. Murska Sobota	17. Šoštanj	
18. Novo mesto	18. Maribor levi breg	18. Novo mesto	18. Tolmin	
19. Postojna	19. Murska Sobota	19. Poljčane	19. Trbovlje	
20. Ptuj mesto	20. Novo mesto	20. Postojna	20. Celje mesto	
21. Ptuj	21. Ptuj	21. Ptuj	21. Ljubljana mesto	
22. Radovljica	22. Ptuj mesto	22. Radovljica	22. Maribor mesto	
23. Sežana	23. Radovljica	23. Radgona	23. (Koper) °	
24. Slovenj Gradec	24. Slovenj Gradec	24. Sežana		
25. Tolmin	25. Slovenske Konjice	25. Tolmin		
26. Velikovec*	26. Škofja Loka	26. Trbovlje		
27. Volosko*	27. Šmarje pri Jelšah	27. Trebnje		
28. Zala*	28. Gorica*	28. (Koper) °		
29. Železno*	29. Pula*	29. Celje mesto		
	30. Reka*	30. Jesenice mesto		
	31. Trst*	31. Kranj mesto		
		32. Ljubljana mesto		
		33. Maribor mesto		

* Središče in del okraja sta bila tunaj sedanjega ozemlja Republike Slovenije
° Do 4.10.1954 del STO.

¹ Zgodovina Slovencev, Ljubljana, str. 460.

² Krajevni leksikon Dravske banovine, Ljubljana, 1936.

³ Cerovac P., Upravno-teritorialno oblikovanje SR Slovenije z upravnoteritorialnimi enotami 1945-1964. Prikazi in študije, X, št. 7-8, Ljubljana

6.3. Lokalna samouprava in členitev Slovenije

S sprejetjem zakona o lokalni samoupravi in odvzemu pristojnosti opravljanja državnih funkcij prejšnjim občinam, je bila izvršena reforma teritorialne organizacije državnih organov na področju vseh ministrstev, razen upravnih enot, ki so ostale na istem območju, kot občine pred letom 1995. Izvedena je

bila tudi reorganizacija sodstva, tožilstva in državnega pravobranilstva. Z uvedbo lokalne samouprave smo dobili enajst mestnih občin kot pomembnih gravitacijskih območij, v katerih imajo sedeže številne regionalne institucije kot so: davčne uprave, geodetske uprave, območne službe Zavoda za zaposlovanje, obrtne zbornice, gospodarske zbornice, kmetijsko gozdarske zbornice, regionalne razvojne agencije, pokrajinski muzeji, pokrajinske knjižnice, šolski centri, zgodovinski arhivi, skupne komunalne službe in še bi lahko naštevali. Prav tako je v teh gravitacijskih območjih že vzpostavljena volilna zakonodaja v Državni zbor in državni svet. V tabelah 2, 3 in 4 so prikazana obstoječa gravitacijska območja ob mestnih občinah, ki zagotovo predstavljajo najbolj optimalno mrežo bodoče pokrajinske členitve Slovenije.

TABELA: 2 – OBSTOJEČA GRAVITACIJSKA OBMOČJA JAVNE UPRAVE**1. STRAN/ splošni podatki****OBMOČJE POSAMEZNE UPRAVNE ENOTE S SEDEŽEM V MESTNI OBČINI IN SEDEŽEM RRA**

Upravna enota	Število zaposlenih v UE	Velikost UE v km ²	Število prebivalcev v UE na dan 30.9.2001	Število volilnih okrajev/ poslancev v DZ	Število občin v UE	Delovno aktivno prebivalstvo dec.2002	Število davčnih zavezancev	Število samostojnih podjetnikov posameznikov	Število kmetov
1. Ljubljana	398	904	326.784	14	10	181.936		6.522	916
2. Maribor	173	357	147.636	7	6	64.552		3.541	869
3. Kranj	108	453	75.241	3	6	32.000		1.376	624
4. Ptuj	98	645	69.290	3	16	22.346	97.102	1.495	2.376
5. Celje	95	230	63.386	2	4	30.547		1.567	427
6. Novo Mesto	94	760	60.935	2	6	25.953		1.284	1.378
7. Murska Sobota	93	692	59.773	2	12	23.668		1.148	3.959
8. Nova Gorica	110	604	59.727	2	5	24.636		1.579	870
9. Koper	52	271	48.324	2	1	20.325		1.296	390
10. Velenje	58	182	43.646	2	3	22.206		747	165
11. Slovenj Gradec	36	286	21.641	1	2	9.865		503	448

OBMOČJE VEČ UPRAVNIH ENOT S SEDEŽEM RRA - BREZ MESTNE OBČINE

12. Posavje - UE Brežice, Krško, Sevnica	132	923	70.653	3	3	24.018		1.558	2.775
13. Postojna	36	493	20.700	1	2				
14. Zasavje - UE Hrastnik, Trbovlje, Zagorje	86	164	46.089	3	3	13.850		696	289

**TABELA: 3 – OBSTOJEČA GRAVITACIJSKA OBMOČJA JAVNE UPRAVE
S sedeži drugih državnih organov, zbornic, zavodov**

OBMOČJE POSAMEZNE UPRAVNE ENOTE S SEDEŽEM V MESTNI OBČINI IN SEDEŽEM RRA

Upravna enota	Davčna uprava/ število da. zavezan.	Območne Geodetske uprave	Okrožno sodišče/ št. siste. sod. mest	Območne službe ZRS za zaposlova.	Območne enote Vet. zavoda RS	Območne enote Km. goz. zbor. Slovenije	Regionalna razvojna agencija	Osrednje obm. splo- šnoizobraž. knjižnice	Regionalni zgodovins. arhiv	Šolske uprave/ predvidene z zakon.
1. Ljubljana	*	*	*/87	*	*	*	*	*	*	*
2. Maribor	*	*	*/28	*	*	*	*	*	*	*
3. Kranj	*	*	*/20	*	*	*	*	*	-----	*
4. Ptuj	*/97.102	*	*/10	*	*	*	*	*	*	*
5. Celje	*	*	*/25	*	*	*	*	*	*	*
6. Novo Mesto	*	*	*/10	*	*	*	*	*	-----	*
7. Murska Sobota	*	*	*/10	*	*	*	*	*	-----	*
8. Nova Gorica	*	*	*/14	*	*	*	*	*	*	*
9. Koper	*	*	*/25	*	*	*	*	*	*	*
10. Velenje	*	*	-----	*	-----	*	*	-----	-----	*
11. Slovenj Gradec	*	*	*/8	-----	-----	*	*	-----	-----	*

OBMOČJE VEČ UPRAVNIH ENOT S SEDEŽEM RRA - BREZ MESTNE OBČINE

12. Posavje - UE Brežice, Krško, Sevnica	*	*	*/7	*	-----	*	*	-----	-----	*
13. Postojna	*	-	-	*	-	-	-	*	-	-
14. Zasavje - UE Hrastnik, Trbovlje, Zagorje	*	-----	-----	*	-----	-----	*	-----	-----	*

TABELA: 4 – PREDLOG ZA OBLIKOVANJE OBMOČJA 11 POKRAJIN IN UPRAVNIH ENOT
 - IZHODIŠČE: GRAVITACIJSKO OBMOČJE MESTNIH OBČIN

UPRAVNE ENOTE – sedež	Upravne enote – izpostave	Število prebivalcev na dan 30.9.2001	Število volilnih okrajev/ poslancev v DZ	1. mestna občina, 2.RRA, 3. davčni urad, 4. geodetska uprava, 5. OS ZRS za zaposlovanje, 6. okrožno sodišče, 7. OO Kmet. goz. ZS, 8. OO Veter. ZS, 9. Osr. obm. sp.iz. knjižnica, 10. reg. zgo. arhiv, 11. predvidena šolska uprava
1. Ljubljana	Domžale, Grosuplje, Kamnik, Litija, Logatec, Vrhnika, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje	536.999	23	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
2. Maribor	Pesnica, Ruše, Sl. Bistrica, Lenart	232.5000	12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
3. Kranj	Jesenice, Radovljica, Škofja Loka, Trzič	197.217	9	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, -, 11
4. Ptuj	Ormož	86.900	3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
5. Celje	Laško, Sl. Konjice, Šentjur, Šmarje, Žalec	196.557	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
6. Novo Mesto	Brežice, Črnomelj, Krško, Metlika, Trebnje, Kočevje, Ribnica, Sevnica	208.767	9	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, -, 11
7. Murska Sobota	Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer	124.031	5	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, -, 11
8. Nova Gorica	Ajdovščina, Idrija, Tolmin	120.291	5	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
9. Koper	Cerknica, Ilirska Bistrica, Izola, Piran, Postojna, Sežana	154.809	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
10. Slovenj Gradec	Dravograd, Radlje ob D., Ravne na Koroškem	73.990	3	1, 2, 3, 4, -, 6, 7, -, 9, -, 11
11. Velenje	Mozirje	60.145	3	1, 2, 3, 4, 5, -, 7, -, -, -, 11

TABELA: 5 – PREDLOG ZA OBLIKOVANJE OBMOČJA 14 POKRAJIN IN UPRAVNIH ENOT

- IZHODIŠČE: GRAVITACIJSKO OBMOČJE IN OBMOČJE REGIONALNE RAZVOJNE AGENCIJE

UPRAVNE ENOTE – sedež	Upravne enote – izpostave	Število prebivalcev na dan 30.9.2001	Število volilnih okrajev/ poslancev v DZ	1. mestna občina, 2.RRA, 3. davčni urad, 4. geodetska uprava, 5. OS ZRS za zaposlovanje, 6. okrožno sodišče, 7. OO Kmet. goz. ZS, 8. OO Veter. ZS, 9. Osr. obm. sp.iz. knjižnica, 10. reg. zgo. arhiv, 11. predvidena šolska uprava
1. Ljubljana	Domžale, Grosuplje, Kamnik, Litija, Logatec, Vrhnika, Hrastnik, Trbovlje, Zagorje	536.999	23	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
2. Maribor	Pesnica, Ruše, Sl. Bistrica, Lenart	232.599	12	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
3. Kranj	Jesenice, Radovljica, Škofja Loka, Tržič	197.217	9	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, -, 11
4. Ptuj	Ormož, Lenart	86.900	3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
5. Celje	Laško, Sl. Konjice, Šentjur, Šmarje, Žalec	196.557	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
6. Novo Mesto	Črnomelj, Metlika, Trebnje, Kočevje, Ribnica	138.114	6	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, -, 11
7. Murska Sobota	Gornja Radgona, Lendava, Ljutomer	124.031	5	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, -, 11
8. Nova Gorica	Ajdovščina, Idrija, Tolmin	120.291	5	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
9. Koper	Cerknica, Ilirska Bistrica, Izola, Piran, Postojna, Sežana	154.809	8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11
10. Slovenj Gradec	Dravograd, Radlje ob D., Ravne na Koroškem	73.990	3	1, 2, 3, 4, -, 6, 7, -, 9, -, 11
11. Velenje	Mozirje	60.145	3	1, 2, 3, 4, 5, -, 7, -, -, -, 11
12. Posavje	Brežice, Krško, Sevnica	70.653	3	---, 2, 3, 4, 5, 6, --, -, -, -, --
13. Zasavje	Hrastnik, Trbovlje, Zagorje	45.800		----, 2 3, 4, 5, 6, --, --, --, --, ----
14. Postojna	- Brežice, -Krško, -Sevnica	50.800		----, ---, 3, 4, 5, 6, ----, ----, ----, ---

6.4. Pregled predlogov za delitev Slovenije na pokrajine

Skozi številne dosedanje razprave so različni strokovnjaki predlagali številne možne členitve Slovenije na pokrajine. V nadaljevanju so predstavljena najpogostejša razmišljanja o možni členitvi.

Tabela 6: Členitev Slovenije na večje pokrajine

Gajšek M.	Gulič A.*	Plut D.*°	Ravbar M.	Vrišer I.
Podravsko-Pomurska	Maribor	Pomurje	Podravska Štajerska s Pomurjem in Sl.Koroško	Pomurska
		Podravje		Podravska
Savinjsko-Koroška	Celje	Savinjsko	Savinjska Štajerska	Koroška
				Savinjska
Dolenjska	Novo mesto	Jugovzhodna Slovenija	Dolenjska s Posavjem	S.p Posavska
				Dolenjska
Osrednjeslovenska	Ljubljana	Osrednja Slovenija	Osrednja Slovenija	Osrednjeslovenska (Ljubljana)
	(Ljubljana)			
Gorenjska	Kranj	Gorenjska	Gorenjska	Gorenjska
Goriška	Nova Gorica	Severna Primorska	Primorska z Goriško	Goriška
Primorsko-Kraško-Notranjska	Koper	Južna Primorska		Primorska

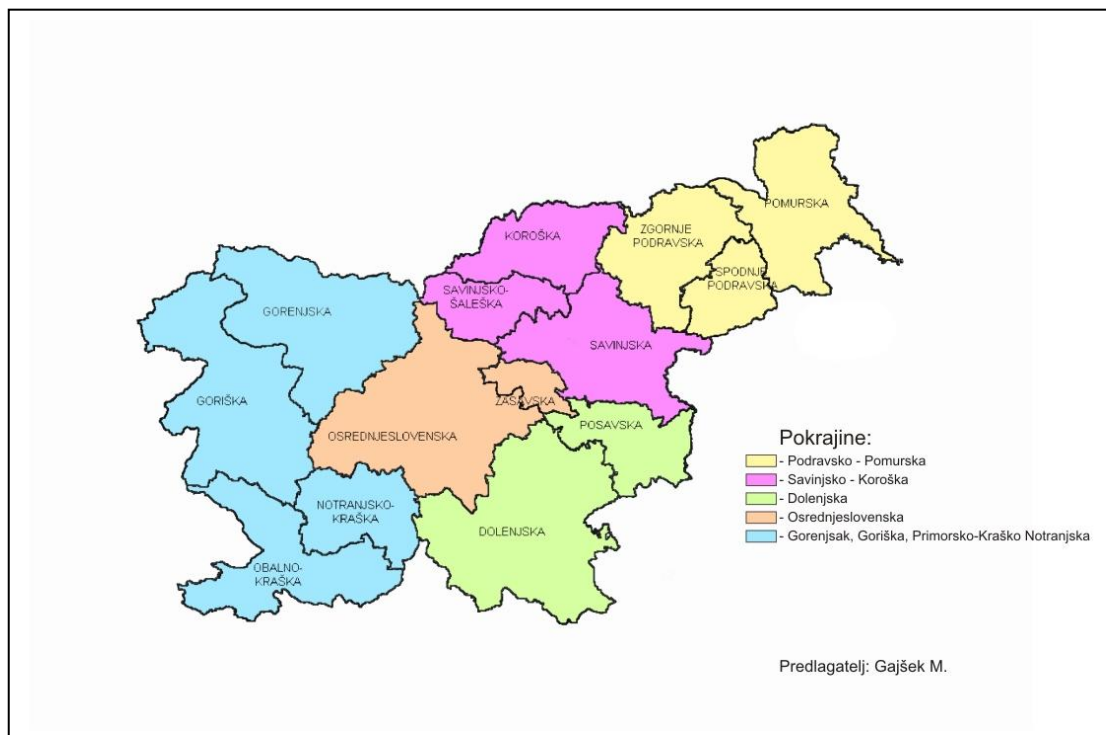
* Dvostopenjska delitev

°Skupnost pokrajin

Iz priložene tabele je jasno razvidno, da je vseh pet strokovnjakov imelo različne poglede o številu in velikosti posameznih pokrajin. Potrjuje se torej hipoteza, ki izhaja iz evropskih izkušenj in govori, da je oblikovanje pokrajin zelo težavna naloga.

6.4.1. Členitev Slovenije na pet pokrajin (M. Gajšek)

Iz slike 6 in tabele 7 je razvidna predlagana členitev Slovenije na pet pokrajin, ki jo predlaga M. Gajšek. Vsekakor gre za predlog členitve, ki ga v Sloveniji skozi zgodovino še nikoli nismo v življenju uveljavili.

Slika 6: Predlog členitve Slovenije na pet pokrajin

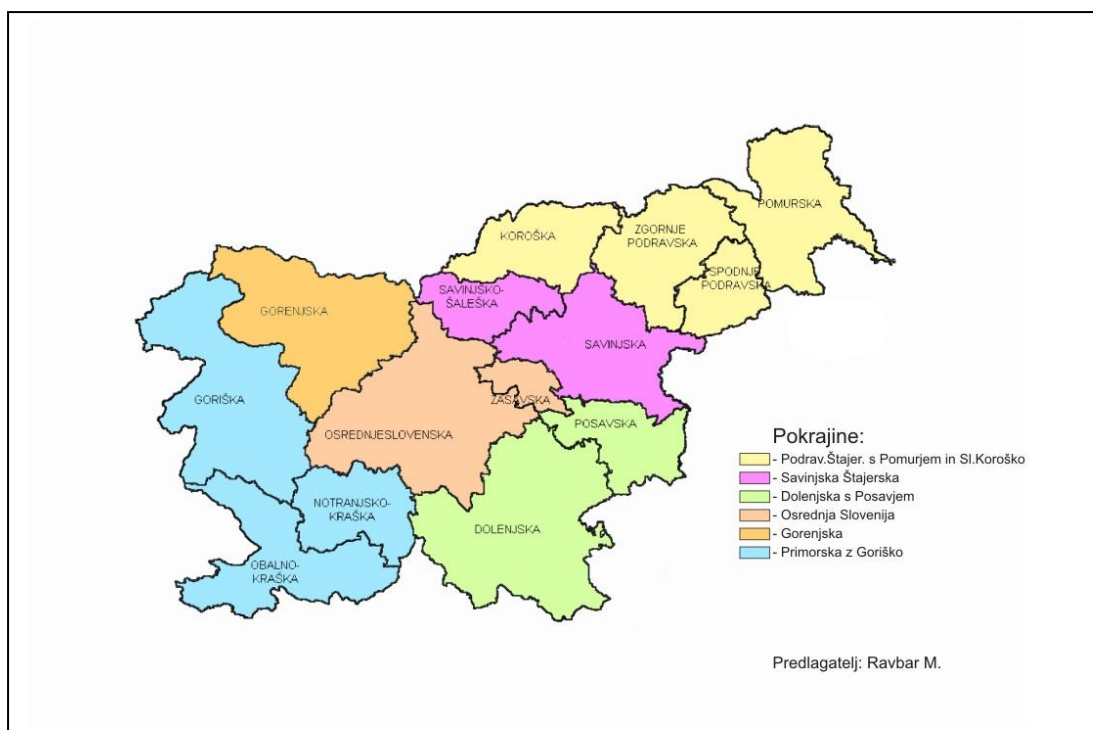
Vsa kompleksnost in težavnost upravljanja v takšnih pokrajinah se pokaže na tabeli 7, kjer vidimo, da predlagatelj ne uvidi, da v posameznih pokrajinah združuje po 3 mestne občine in 68 manjših občin. Hkrati pa predlaga ustanovitev dolenske pokrajine z 1 mestno občino in 24 manjšimi občinami.

Tabela 7: Pokrajine zastopane po številu prebivalcev, mestnih občin in občin

Št.	Pokrajina	Št. Občin	Od tega št. Mestnih občin	Št. Prebivalcev
1	Podravsko - Pomurska	68	3	442.700
2	Savinjsko - Koroška	45	3	330.800
3	Dolenjska	24	1	177.700
4	Osrednjeslovenska	29	1	571.200
5	Gorenjsak, Goriška, Primorsko-Kraško	44	3	473.400
	SKUPAJ	210	11	1.995.800

6.4.2. Členitev Slovenije na šest pokrajin (M. Ravbar)

Iz slike 7 in tabele 8 je razvidna predlagana členitev Slovenije na šest pokrajin, ki jo predlaga M. Ravbar. Vsekakor gre za predlog členitve, ki ga v Sloveniji nikoli skozi zgodovino prav tako še nismo v življenju uveljavili.

Slika 7: Predlog členitve Slovenije na šest pokrajin

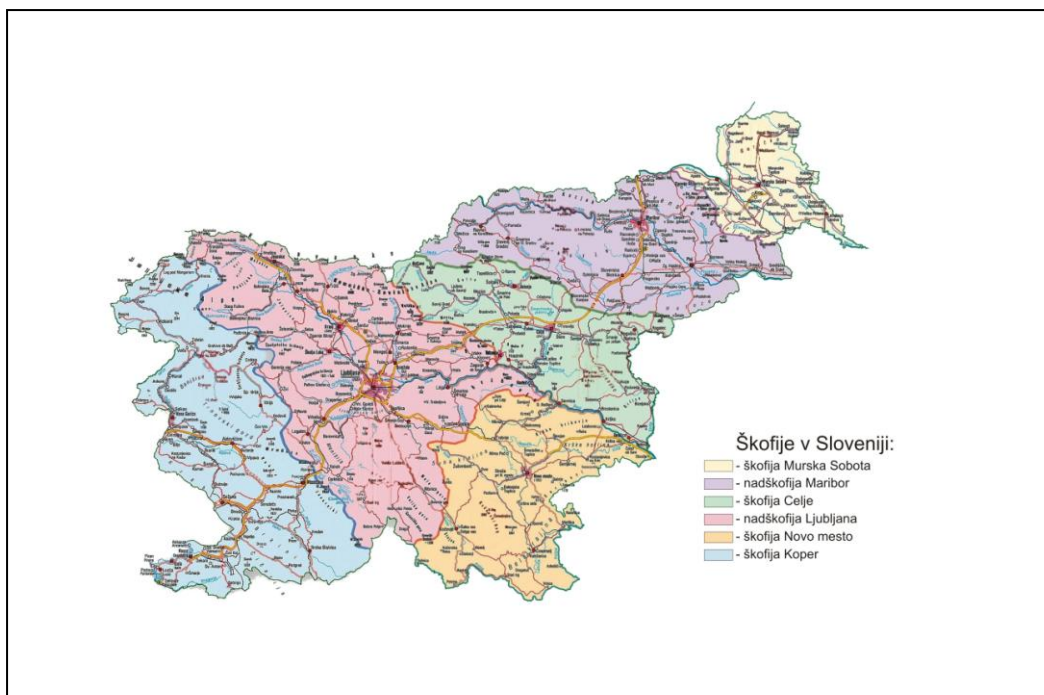
Vsa kompleksnost in težavnost upravljanja v takšnih pokrajinah se pokaže na tabeli 8, kjer vidimo, da predlagatelj ne uvidi, da v posameznih pokrajinah združuje po 4 mestne občine in 80 manjših občin. Hkrati pa predlaga ustanovitev dolenske pokrajine z 1 mestno občino in 24 manjšimi občinami.

Tabela 8: Pokrajine zastopane po številu prebivalcev, mestnih občin in občin

Št.	Pokrajina	Št. Občin	Od tega št. Mestnih občin	Št. Prebivalcev
1	Podrav. Štajer. s Pomurjem in Sl.Koroško	80	4	516.500
2	Savinjska Štajerska	33	2	257.000
3	Dolenjska s Posavjem	24	1	177.700
4	Osrednja Slovenija	29	1	571.200
5	Gorenjska	18	1	197.900
6	Primorska z Goriško	26	2	275.500
	SKUPAJ	210	11	1.995.800

6.4.3. Členitev Slovenije na šest pokrajin (škofije)

Iz slike 8 in tabele 9 je razvidna členitev Slovenije na šest pokrajin, na način kot so razdeljene slovenske škofije. Verjetno je možno sakralno dejavnost opravljati po takšnem načinu organiziranja. Težko pa bi našli tehtne razloga za spojitve cerkvene in posvetne oblasti na pokrajinskem nivoju.

Slika 8: Predlog členitve Slovenije na šest pokrajin (škofije)

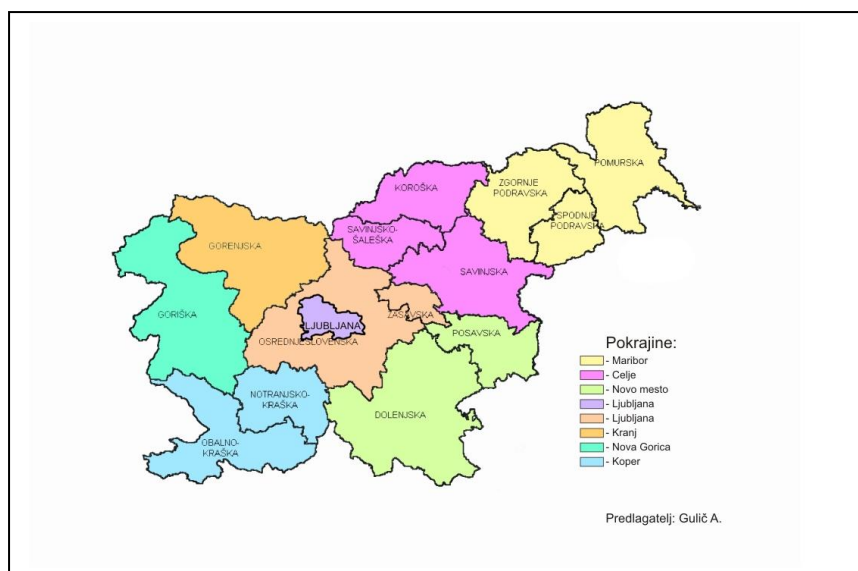
Na tabeli 9 se tudi v tem primeru pokaže vsa kompleksnost in težavnost upravljanja v takšnih pokrajinah, kjer vidimo, da v posameznih pokrajinah združuje po 4 mestne občine in 80 manjših občin. Hkrati pa predlaga ustanovitev dolenske pokrajine z 1 mestno občino in 24 manjšimi občinami.

Tabela 9: Pokrajine zastopane po številu prebivalcev, mestnih občin in občin

Št.	Škofija	Št. Občin	Št. Mestnih občin	Št. Prebivalcev
1	Škofija Murska Sobota	26	1	119.000
2	Nadškofija Maribor	56	3	421.000
3	Škofija Celje	35	2	286.000
4	Nadškofija Ljubljana	53	2	753.000
5	Škofija Novo mesto	17	1	158.000
6	Škofija Koper	23	2	258.800
	SKUPAJ	210	11	1.995.800

6.4.4. Členitev Slovenije na osem pokrajin (A. Gulič)

Iz slike 9 in tabele 10 je razvidna predlagana členitev Slovenije na osem pokrajin, ki jo predlaga A. Gulič. Vsekakor gre za predlog členitve, ki ga v Sloveniji skozi zgodovino še nikoli nismo v življenju uveljavili.

Slika 9: Členitev Slovenije na osem pokrajin

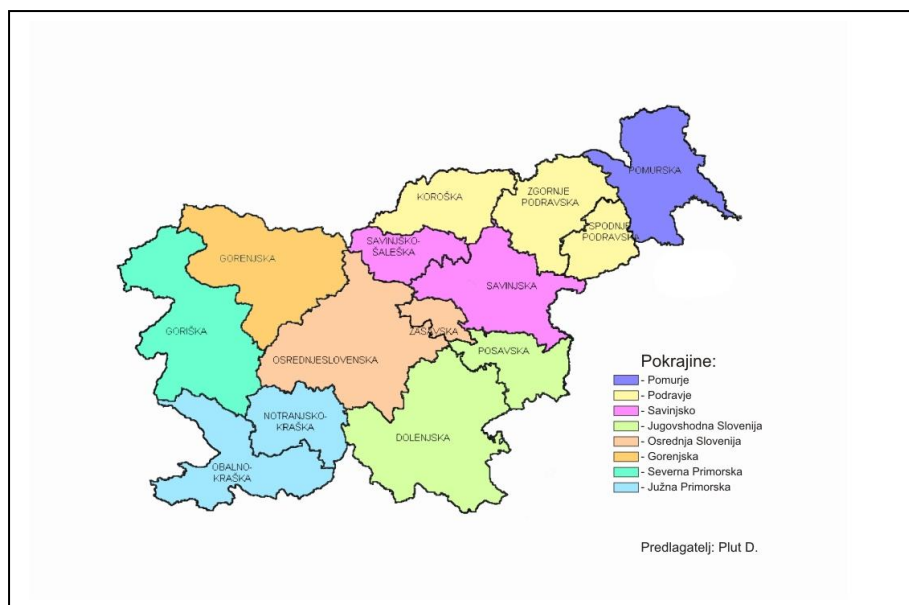
Tudi na tem primeru se pokaže vsa kompleksnost in težavnost upravljanja v takšnih pokrajinah, kjer vidimo, da predlagatelj ne uvidi, da v posameznih pokrajinah združuje po 3 mestne občine in 68 manjših občin. Hkrati pa predlaga ustanovitev goriške pokrajine z 1 mestno občino in 13 manjšimi občinami.

Tabela 10: Pokrajine zastopane po številu prebivalcev, mestnih občin in občin

Št.	Pokrajina	Št. Občin	Od tega št. Mestnih občin	Št. Prebivalcev
1	Maribor	68	3	442.700
2	Celje	45	3	330.800
3	Novo mesto	24	1	177.700
4	Ljubljana	29	1	571.200
5	Ljubljana			
6	Kranj	18	1	197.900
7	Nova Gorica	13	1	119.700
8	Koper	13	1	155.800
	SKUPAJ	210	11	1.995.800

6.4.5. Členitev Slovenije na osem pokrajin (D. Plut)

Iz slike 10 in tabele 11 je razvidna predlagana členitev Slovenije na osem pokrajin, ki jo predlaga D. Plut. Tudi v tem primeru gre za predlog členitve, ki ga v Sloveniji skozi zgodovino še nikoli nismo uveljavili.

Slika 10: Členitev Slovenije na osem pokrajin

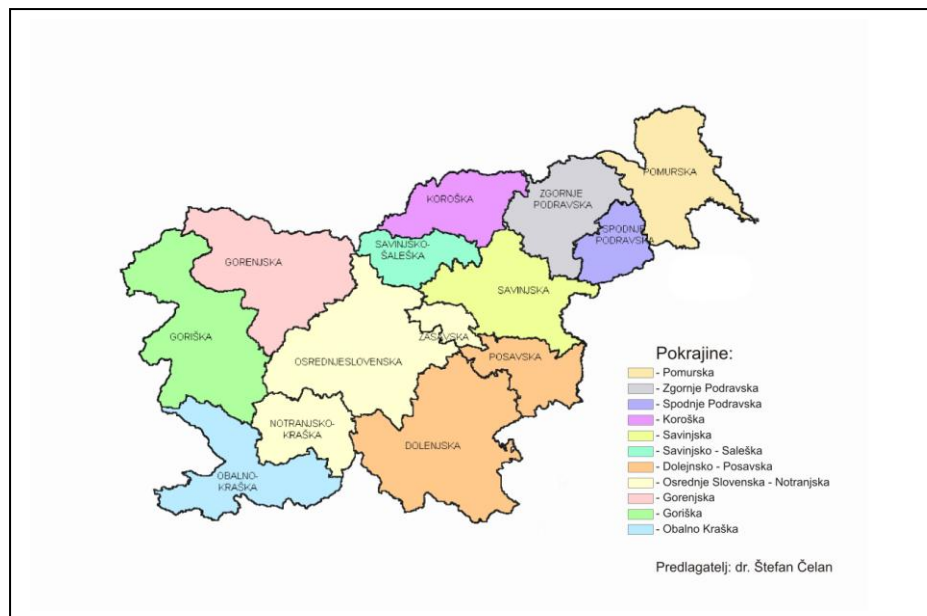
Tudi na tem primeru se pokaže vsa kompleksnost in težavnost upravljanja v takšnih pokrajinah kjer vidimo, da predlagatelj ne uvidi, da v posameznih pokrajinah združuje po 3 mestne občine in 53 manjših občin. Hkrati pa predlaga ustanovitev Severno Primorsko z 1 mestno občino in 13 manjšimi občinami.

Tabela 11: Pokrajine zastopane po številu prebivalcev, mestnih občin in občin

Št.	Pokrajina	Št. Občin	Od tega št. Mestnih občin	Št. Prebivalcev
1	Pomurje	27	1	123.300
2	Podravje	53	3	393.200
3	Savinjsko	33	2	257.000
4	Jugovshodna Slovenija	24	1	177.700
5	Osrednja Slovenija	29	1	571.200
6	Gorenjska	18	1	197.900
7	Severna Primorska	13	1	119.700
8	Južna Primorska	13	1	155.800
	SKUPAJ	210	11	1.995.800

6.4.6. Predlog členitev Slovenije na enajst pokrajin (Š. Čelan)

Iz slike 11 in tabele 12 je razviden predlog členitve Slovenije na 11 pokrajin. V tem predlogu so ob zgodovinskih dejstvih upoštevana tudi vsa sedanja stanja. Slovenija je že bila členjena na enajst okrajev. Trenutno pa imamo v Sloveniji 11 mestnih občin, ki vse po vrsti že od leta 1994 opravljajo večino nalog širšega regionalnega pomena.

Slika 11: Členitev Slovenije na enajst pokrajin

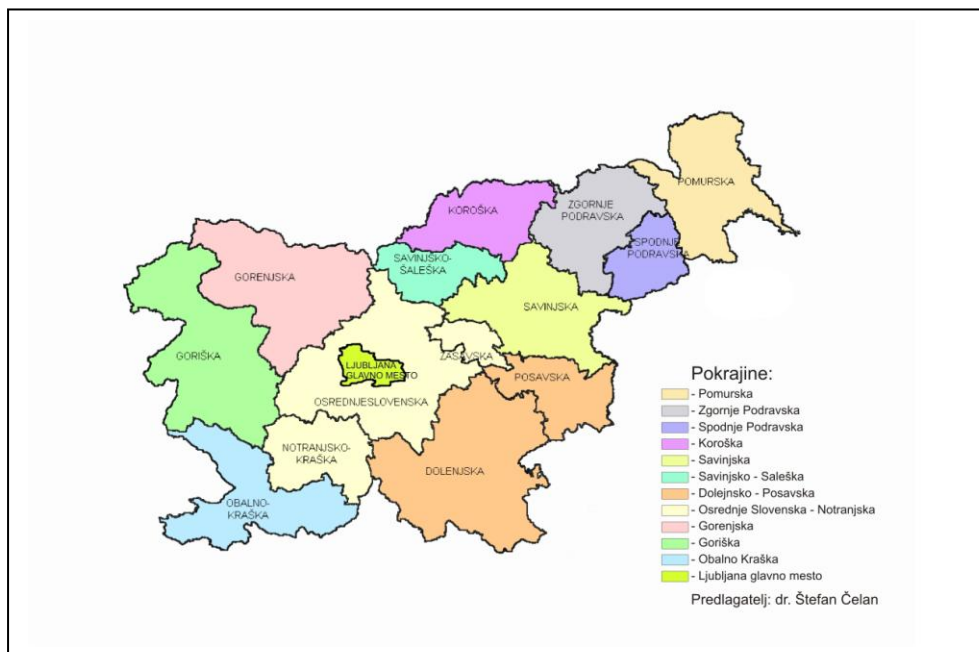
Iz tabele 12 je razvidno, da na ta način zagotovimo v vsaki pokrajini zgolj eno mestno občino in vzdržno število manjših občin.

Tabela 12: Pokrajine zastopane po številu prebivalcev, mestnih občin in občin

Št.	Pokrajina	Št. Občin	Št. Mestnih občin	Št. Prebivalcev
1	Pomurska	27	1	123.300
2	Zgornje Podravska	22	1	232.500
3	Spodnje Podravska	19	1	86.900
4	Koroška	12	1	73.800
5	Savinjska	23	1	195.700
6	Savinjsko - Saleška	10	1	61.300
7	Dolejnsko - Posavska	24	1	177.700
8	Osrednje Slovenska - Notranjska	35	1	622.000
9	Gorenjska	18	1	197.900
10	Goriška	13	1	119.700
11	Obalno Kraška	7	1	105.000
	SKUPAJ	210	11	1.995.800

6.4.7. Predlog členitve Slovenije na dvanajst pokrajin (Š. Čelan)

Iz slike 12 in tabele 13 je razviden predlog členitve Slovenije na 12 pokrajin. V tem predlogu je upoštevano zgodovinsko dejstvo, da smo nekoč že imeli mesta, ki so ob sedežu okraja tudi status mesta. V navedenem primeru bi torej glavno mesto Ljubljana imela ob sedežu pokrajine tudi poseben status glavnega mesta.

Slika 12: Členitev Slovenije na dvanajst pokrajin

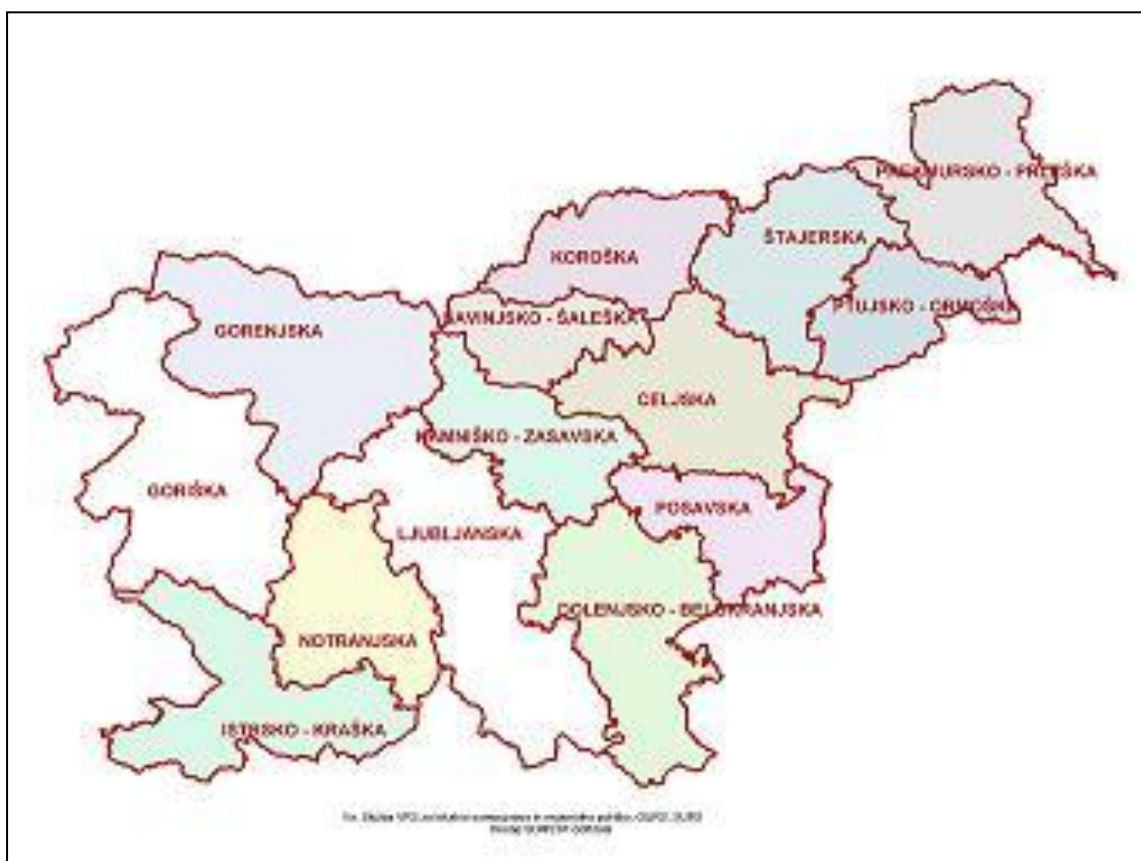
Iz tabele 13 je razvidno, da na ta način zagotovimo v vsaki pokrajini zgolj eno mestno občino in vzdržno število manjših občin ter hkrati rešimo status glavnega mesta.

Tabela 13: Pokrajine zastopane po številu prebivalcev, mestnih občin in občin

Št.	Pokrajina	Št. Občin	Št. Mestnih občin	Št. Prebivalcev
1	Pomurska	27	1	123.300
2	Zgornje Podravska	22	1	232.500
3	Spodnje Podravska	19	1	86.900
4	Koroška	12	1	73.800
5	Savinjska	23	1	195.700
6	Savinjsko - Saleška	10	1	61.300
7	Dolejnsko - Posavska	24	1	177.700
8	Osrednje Slovenska - Notranjska	34	0	355.000
9	Gorenjska	18	1	197.900
10	Goriška	13	1	119.700
11	Obalno Kraška	7	1	105.000
12	Ljubljana glavno mesto	1	1	267.000
	SKUPAJ	210	11	1.995.800

6.4.8. Členitev Slovenije na štirinajst pokrajin

Trenutni predlog Vlade RS (slika 13), ki je nastal na podlagi Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja. Predlog odraža najbolj verodostojno inačico trenutnega stanja v državi. Vseh štirinajst predlaganih pokrajin ima izdelane dolgoročne razvojne programe, ki so osnova za pospeševanje enakomernejšega razvoja v Sloveniji.

Slika 13: Členitev Slovenije na štirinajst pokrajin (Vlada RS)

V Sloveniji praktično ne obstaja politične stranke, ki v lastnem programu ne podpira regionalizacije Slovenije. Velika večina strank je v dosedanjem času sodelovala pri nastajanju Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je Slovenijo razdelil na dvanajst statističnih regij in dve funkcionalno zaključeni regiji. V letu 2004 je tedanja Vlada Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja spremenila in statistične ter funkcionalno zaključene regije spremenila v štirinajst razvojnih regij. S tem je členitev Slovenije na štirinajst pokrajin postala politična in hkrati že delujoča stvarnost.

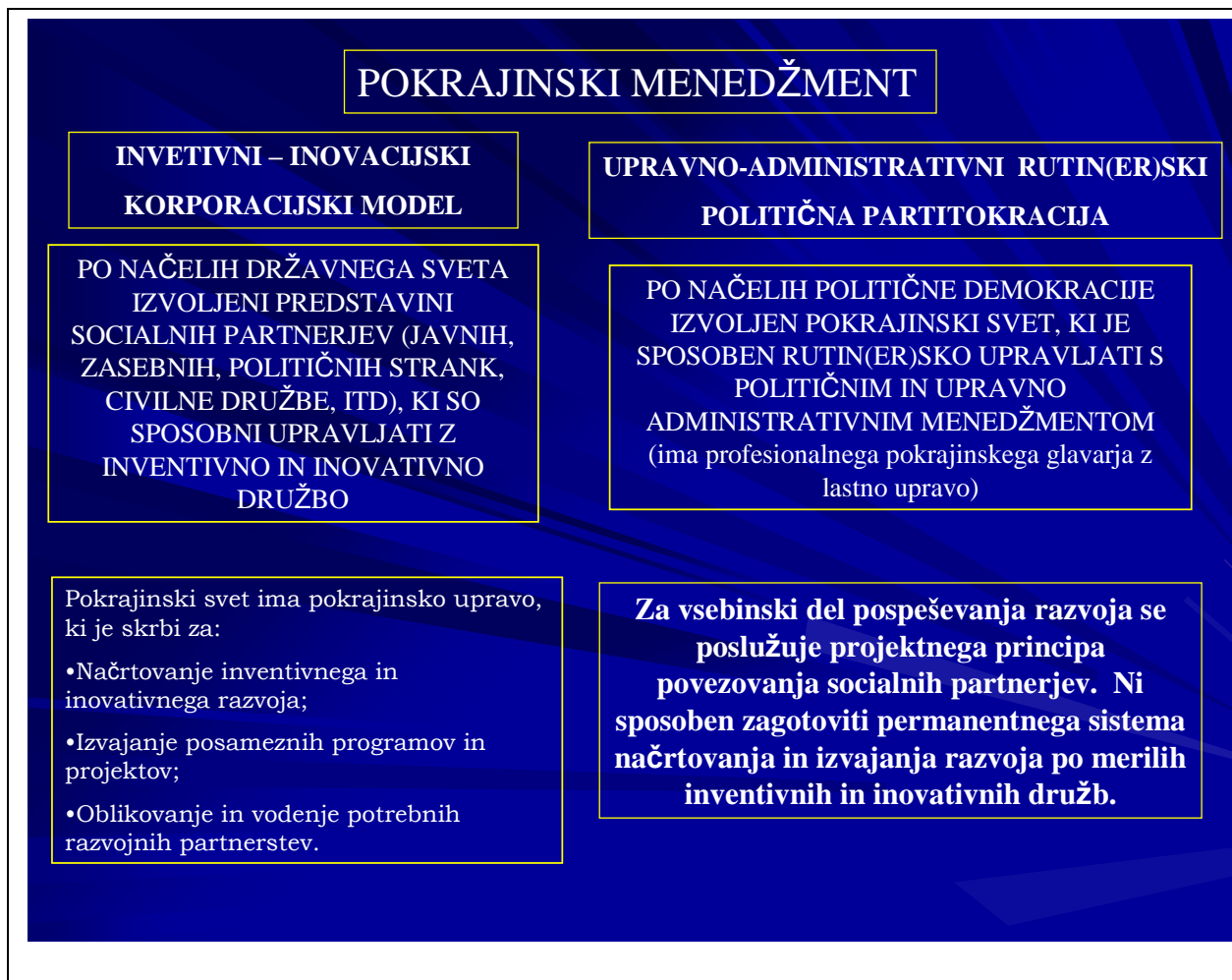
7. SKLEPNE UGOTOVITVE

7.1. Razvojni vidik delovanja pokrajine

V kolikor želimo Slovenci postati enakopravni partner v evropskih in svetovnih integracijah moramo tudi bodoče pokrajine vzpostaviti predvsem kot inventivne in inovacijske strukture – **FUNKCIONALNE INOVACIJSKE POKRAJINE**. Kljub številnim tujim zgledom vzpostavljanja pokrajin je potrebno imeti v vidu prvenstveno našo lastno razvojno učinkovitost. Pri tem projektu je bolj kot pri kakšnem drugem velikem državnem projektu potrebno državotvorno obnašanje v smislu celovite kakovostne preobrazbe. Tovrstna pokrajina naj skrbi prvenstveno za pospeševanje **RAZVOJNE ODLIČNOSTI** in usklajevanje interesov med, državo, občino, zasebnim in javnim sektorjem, nevladnimi organizacijami, civilno družbo, itd.

Izhajajoč iz Lizbonske strategije in pripomb tako stoke kot mnogih politikov, da predlagana zakonodaja vsebinsko ni dovolj dobro dorečena, je mogoče najti pozitivne odgovore le, če se bomo vsi zavzeli za ustanovitev funkcionalnih pokrajin. Njihova primarna naloga mora biti povezana s pospeševanjem razvojne odličnosti (zagotavljanju doseganja ciljev Lizbonske strategije in razvojne strategije Republike Slovenije). Za doseganje teh prioritet je potrebno oblikovati takšne teritorije, ki so sposobne doseči skupen razvojni konsenz znotraj predlagane teritorije. V nobenem primeru se ne sme zgoditi, da bi razvojne prioritete v pokrajini povzročale številna nasprotovanja. Do tega paradoksa bo zagotovo prišlo, v kolikor bi dobili pokrajine, ki združujejo večje število mestnih občin in manjših občin. **IZ ZAGOTAVLJANJA RAZVOJNEGA KONSENZA JE TOREJ POTREBNO ZAGOTOVITI NAJMAN ENAJST POKRAJIN.** V tem trenutku pa je Slovenija dosegla razvojni konsenz znotraj štirinajstih razvojnih pokrajin, ki so sprejele razvojne programe za obdobje 2007 – 2013.

Za doseganje razvojne odličnosti bo v bodoči pokrajini potrebno vzpostaviti takšno obliko organiziranja in delovanja, ki bo zagotovila, da bodo pri odločanju lahko sodelovali vsi ključni nosilci razvoja. Zato je potrebno pokrajine politično in upravno konstituirati po načelih tako kot to velja za volitve v Državni svet Republike Slovenije. Prav tako mora biti struktura zaposlenih v bodoči pokrajinski upravi sestavljena predvsem iz ljudi, ki imajo znanja in kompetence za inoviranje. Ustanavljanje pokrajin kot zgolj instrumentov politične oblasti je zagotovo slaba rešitev.

Slika 14: Oblikovanje pokrajinskega menedžmenta

7.2. Poslovanje nekoč in danes

Zagotovo boste s težavo našli državo, kjer bi se državna politika z lahkoto odpovedala delu pristojnosti in sredstev in bi jih prenesla na nižjo raven političnega odločanja. Še težje pa boste našli primere, kjer bi politika del sredstev in pristojnosti prenesla v odločanje nekemu izven politike. Takšne primere najdemo v svetu zgolj zaradi nuje in tako imenovanih posrednih koristi. V razvitem delu sveta se je prenos odgovornosti in dela sredstev na pokrajinski nivo zgodil zaradi nuje, ki je povezana z dinamiko razvoja. Hitrost sprememb, ki smo jim priča v zadnjem času je namreč tako velika, da ji državni aparat s svojimi zakompliciranimi in togimi predpisi preprosto ne more več slediti. Na sliki 15 je prikazan primer poslovnih razmer nekoč in danes.

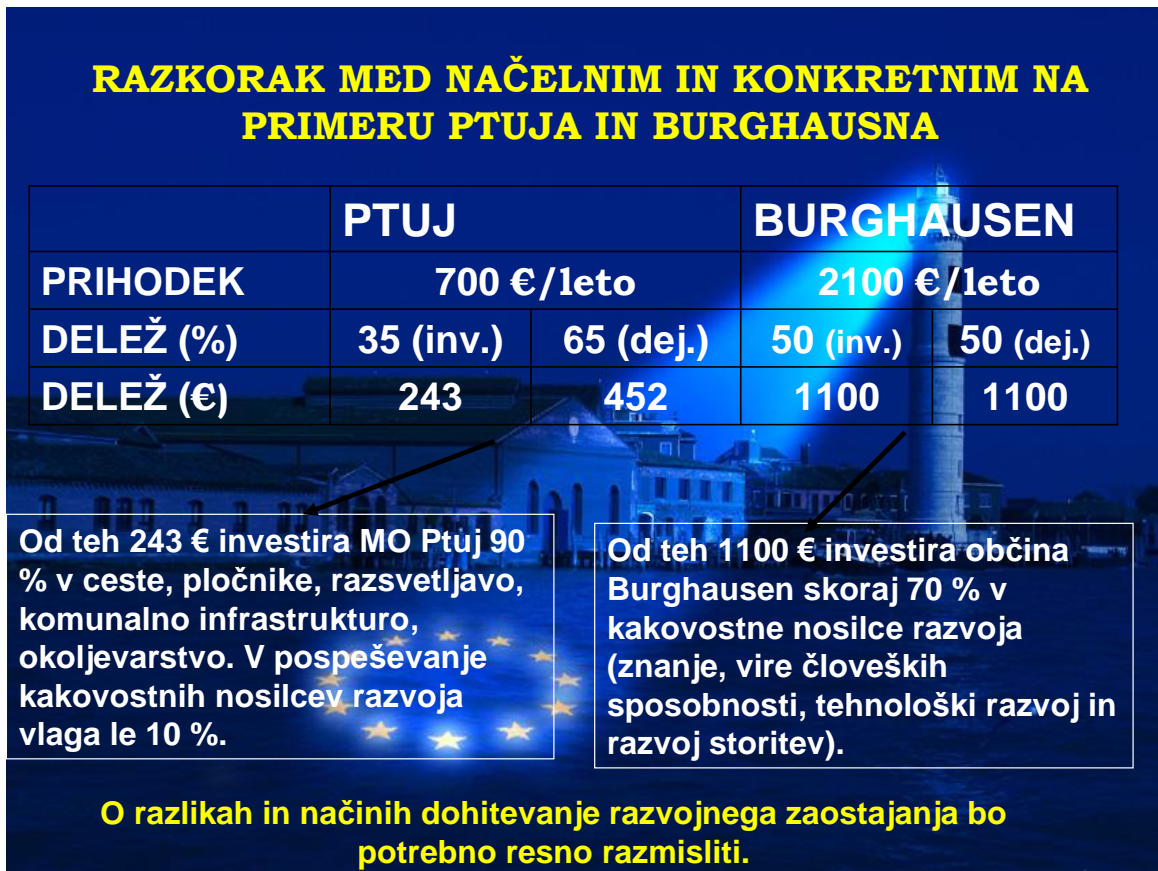

Slika 15: Poslovne razmere nekoč in danes

Vsebino slike naj pojasnim na primeru avtomobilske industrije. Nekoč smo poznali znamenito blagovno znamko Zastava, ki je proizvajala avtomobile za jugoslovansko tržišče. Vsi se še danes verjetno spomnimo, da je bil to en sam proizvajalec, na drugi strani pa je v vrsti več mesecev čakalo skoraj deset milijonov kupcev. Povpraševanje je do te mere presevalo ponudbo, da kakovost in cena sploh nista bile pomembni. Samovšečnost proizvajalca, ki je imel dovolj kapitala in rutinsko delovno silo, je mnogokrat presežala vse meje dobrega okusa. Danes pa se proizvajalci avtomobilov srečujejo z obratno sliko. Praktično se na deset proizvajalcev pojavi en kupec, ki je zelo zahteven z vidika kakovosti in cene. Zato na trgu preživijo zgolj tisti, ki so pripravljeni ponuditi vsako leto nov model v višji kakovosti in po nižji ceni. Tem zahtevam pa gospodarstvo brez fleksibilnega družbenega okolja preprosto ne more več samo odgovarjati. Te fleksibilnosti pa ni zmožna državna birokracija niti z organizacijskega niti z vsebinskega vidika. ZATO SO VSE RAZVITE EKONOMIJE PRENESLE ODGOVORNOST ZA POSPEŠEVANJE GOSPODARSKEGA RAZVOJA NA NIŽJE ENOTE – POKRAJINE.

7.3. Posledice napačnega razumevanja ukrepov za pospeševanje razvoja

Na sliki 16 so nazorno prikazane posledice napačnega razumevanja celovitih ukrepov za pospeševanje razvojne odličnosti. Mestna občina Ptuj in Burghausen v Nemčiji sta po številni statističnih parametrih zelo podobni (število prebivalcev, institucij, zgodovinskem ozadju, itd). Razlike pa se pojavijo, ko primerjamo absolutne kazalce in sistem vrednot.

Slika 16: Razvojni paradoks (podatki za leto 2006)

Iz slike je razvidno, da imamo v Mestni občini Ptuj dobrih 700 € prihodkov na prebivalca na leto. V Burghausnu znaša ta številka 2100 € na prebivalca na leto. Ob tem pa je pomembno poudariti da imamo v Mestni občini Ptuj slabih 10 % ali 24 € na prebivalca na leto namenjenih za podpiranje ukrepov iz naslova Lizbonske strategije. V Burgahausnu pa za te potrebe namenjajo 770 € na prebivalca na leto. Vsak razumen človek hitro opazi, da bo potrebno v Sloveniji krepko premisliti na kakšen način bomo dohiteli takšen razvojni zaostanek. Možna pot je prenos odgovornosti za inventiven in inovativen razvoj na pokrajine.

7.4. Potreben institucionalni okvir za uspešno delovanje pokrajine

Za pospeševanje razvojne odličnosti so pomembne številne podporne institucije, ki obstajajo na predvideni teritoriji za ustanovitev pokrajine. Pokrajine se torej lahko ustanovijo na zaokroženih ozemeljski celotah, ki so:

- skozi zgodovino že opravljale tovrstne naloge;
- sposobne zagotoviti na predlagani teritoriji socialni konsenz o skupnih razvojnih prioritetah in ne pokrajinske antagonizme;
- v dosedanjem razvoju vzpostavile prepoznano osrednje gravitacijsko središče (mestne občine);
- skozi dosednji obstoj zagotovile skupen kulturni prostor;
- skozi dosednji obstoj vzpostavile ustrezne podporne institucije za pospeševanje gospodarskega razvoja (gospodarske zbornice, obrtne zbornice, kmetijsko gozdarske zbornice, regionalne razvojne agencije, tehnološke parke, itd);
- uspele vzpostaviti ustrezne institucije za razvoj virov človeških sposobnosti (formalne in funkcionalne oblike izobraževanja v osnovni, srednjih, višjih in visokih strokovnih šolah, območnih enotah zavodov za zaposlovanje, centrov za socialno delo, regijskih bolnišnic, zdravstvenih domov, domovi za starejše občane, ljudskih univerz kot institucij za izobraževanje odraslih, itd);
- zagotovile opravljanje javnih gospodarskih služb znotraj predvidene teritorije za pokrajino (ravnanje s komunalnimi odpadki, ravnanje z komunalnimi odplakami, ravnanje s pitnimi vodnimi viri, ravnanje z energetskimi viri, itd)
- vzpostavile sistem institucij na kulturnem področju (pokrajinski muzeji, pokrajinske knjižnice, pokrajinski javni sklad za kulturo, gledališča, centre za mladinsko ustvarjalnost, centre za ustvarjalnost na področju subkulture, itd);
- zagotovile obstoj in delovanje sodnih in upravnih postopkov (okrajna sodišča, okrožna sodišča, upravne enote, davčni uradi, geodetski uradi, itd);

Vse navedene dejavnosti in institucije bodo jutri ključni nosilci za pospeševanje razvojne odličnosti v pokrajini. **VSE TE INSTITUCIJE PA TRENUTNO OBSTAJAJO IN DELUJEJO V MESTNIH OBČINAH.** Prav tako je pomembno poudariti, da smo v vseh teh letih od kar imamo lokalno samoupravo ravno mestne občine pokazale največjo mero razumevanja za obstoj in delovanje teh institucij. Mestne občine so torej tiste, ki so v vsem tem času razumele, kaj je potrebno ohraniti in razvijati za potrebe pospeševanja razvojne odličnosti.

Predlogi nekaterih avtorjev, ki bi želeli ustanoviti pet, šest ali osem pokrajin praktično uničujejo že vzpostavljen in delujoč sistem. Njihova ponudba je iz mnogih vidikov slabša, saj razbija nekaj kar trenutno deluje in želi vzpostaviti nekaj kar v zgodovini naše države ni nikoli obstajalo in delovalo.

7.5. *Politično in upravno konstituiranje in vodenje pokrajine*

V političnem pogledu je bodoča kvantitativna členitev Slovenije na pokrajine zelo pomembna. Mnoge države v evropski uniji in tudi Slovenija si ob teh procesih zastavljajo vprašanje o bodoči enotnosti države. Velikost pokrajine in njena politična avtonomija lahko veliko pripomoreta k načenjanju enotnosti države. Iz zgodovine je znano, da smo Slovenci bili razdeljeni na tri dežele, ki bi jih nekateri strokovnjaki danes radi spremenili v bodoče pokrajine. Ob tem ni potrebno biti ravno moder, da bi takšna členitev imela v prihodnosti upravno središče na Primorskem v Trstu, na Štajerskem pa v Grazu in o enotnosti države Slovenije ne bi bilo ne duha ne sluha. V nekoliko manjši obliki bi se takšno razporejanje političnih vplivov in interesov izrazilo tudi pri členitvi na šest pokrajin. Za Slovenijo kot majhno državo je torej zelo pomembno, da z bodočo členitvijo na pokrajine ne porušimo notranje enotnosti države. Politični in upravni vidik mora biti upoštevan tako, da bodo bodoče pokrajine omogočale uvajanje demokratičnih principov odločanja pri pospeševanju razvoja. Pri tem je potrebno zagotoviti učinkovito podporo pokrajinske izvršilne oblasti. Zakonodajna oblast pa mora ostati izključno v pristojnosti države. Takšno razvojno paradigmo pa je veliko lažje in predvsem politično modro uresničiti znotraj štirinajstih pokrajin.

7.6. *Velikost teritorije in njena razvojna učinkovitost*

Hipoteza nekaterih strokovnjakov, da je velikost pokrajine predpogoj za kreativno ustvarjalnost nima niti znanstvene niti aplikativne relevance. Če bi bilo temu tako, potem bi bile vse majhne države, kot so Irska, Finska, itd na zadnjem mestu po kazalcih razvitosti, Kitajska pa bi morala daleč prekašati celi svet po razvojnih kazalcih. Slika pa je ravno obratna. Po logiki velikosti teritorije in številu prebivalstva je torej potrebno Slovenijo ukiniti kot državo, ker po tej logiki predstavlja srednje veliko predmestje večjih evropskih mest. Kljub navedenemu imamo državo z vsemi svojimi značilnostmi in posebnostmi, ki preprosto ne morejo biti enaka, kot to velja za sto in več milijonske narode. Zato so trditve nekaterih strokovnjakov, da velikost države ni pomembna za ekonomski razvoj, majhnost pokrajine pa celo lahko zavira razvoj, naravnost smešne. Še bolj pa me presenečajo nekatere izjave županov in županij, ki vidijo rešitev Slovenije v čim večjih pokrajinah, hkrati pa njihove občine po teritoriji in številu prebivalstva ne dosegajo niti srednje velike ulice v večjem mestu. Brez velike modrosti je mogoče v Sloveniji dokazati, da velikost občine zelo malo vpliva na razvojno uspešnost. V vsakodnevni praksi je moč videti zelo uspešne primere razvoja v zelo malih občinah (Benedikt v Slovenskih goricah) in mnoga razvojna mrtvila v večjih občinah. Jutri bo popolnoma enako v pokrajinah. Od sposobnosti tam živečih ljudi in njihove kreativnosti bo torej odvisen njen razvoj in ne od velikosti teritorije.

7.7. Socialna kohezija in pripadnost prostoru pomemben predpogoj za uspeh

Učinkovitega razvojnega preobrata ni mogoče doseči brez sodelovanja vseh ključnih nosilcev razvoja na neki teritoriji. Za Slovence je še zlasti značilno, da so se pri teh dejanjih pripravljene povezovati in sodelovati le, če dobimo konkretno priložnost za sodelovanje ob hkratni pomembnosti tega početja. V kolikor ti pogoji niso izpolnjeni, se med Slovenci hitro pojavi občutek odtujenosti od organizacije in ciljev. Posledica je brezbržnost in neodgovornost, ker je težko pokazati lastno ustvarjalnost. Predlogi za teritorialno členitev na šest pokrajin zagotovo ne vodijo k socialni koheziji. Taka členitev povzroča celo nasprotno. Povezovati v pokrajino dve ali več mestnih občin, ki imajo različne razvojne paradigme in splete kulturnih vrednot, vodi v številne antagonizme in socialno dezintegracijo. Obseg in meja bodoče pokrajine morata zajemati zgolj tiste ljudi, ki čutijo pripadnost temu prostoru in želijo z njim upravljati. Pri tem si morajo znati pozitivno odgovoriti na vprašanja zakaj pri razvoju sodelovati, kaj naj počno in kako naj to počno.

Ob tem pa je pomembno poudariti, da je pripadnost določenemu prostoru in blagovni znamki zelo pomembna pri zagotavljanju različnih oblik pomoči. Z veliko gotovostjo lahko trdimo, da bi nekdanji avtomobilski gigant TAM še danes obratoval, če bi imela Štajerska pokrajina vzvode in pristojnosti za reševanje razvojnih dilem in pospeševalnih ukrepov. Ker pa se je ta problem reševal iz kabinetov ministrov in njihovih akademskih svetovalcev, danes o TAM- u izvemo največ v zgodovinskih arhivih.

Zato je potrebno oblikovati takšne pokrajine, ki imajo spoštljiv odnos in pripadnost k regionalnim blagovnim znamkam. Predlog členitve Slovenije na šest pokrajin na primeru povezovanja Koroške, Štajerske, Spodnje Podravske in Pomurske pokrajine v eno pokrajino bo za podjetje MURA še bolj usoden, kot je bil v primeru TAM-a. Globoko sem prepričan, da Koroška ne bo vlagala svojih sredstev v reševanje pomurskega podjetja MURA.

Še bolj zgovoren primer napačnega načrtovanja in vodenja razvoja, vodenega iz kabinetov ministrov ob pomoči akademske stroke, je bil razvojni program za Haloze. Po tem programu so namreč zgradili kovinsko predelovalno industrijo sredi vinogradov. Končni rezultat več letnih prizadevanj je vodil v stečaj podjetja in hkrati opuščanje pridelave vina. Ljudje, ki so bili dobri vinogradniki so postali slabi industrijski delavci in na koncu še slabi vinogradniki.

Za nastanek novih blagovnih znamk, kar je še pomembneje, pa je vedno potrebna ena ideja, ki dozori v glavi ene osebe (tudi največja multinacionalka je nastala v glavi enega človeka Billa Gatesa). Res pa je, da se veliko lažje razvije v okolju, ki je invencijam in inovacijam bolj naklonjeno. Vsi tisti, ki vidijo v velikosti pokrajine razlog za razvoj inovativnega podjetništva se seveda krepko motijo. Ena redkih blagovnih znamk GORENJE se je razvila in uspešno deluje v pokrajini, ki ji nekateri na veliko odrekajo pravico po ustanovitvi.

7.8. Pokrajine in evropska razvojna politika

Vsi pomembni evropski razvojni in politični strategji se zavedajo, da je združevanje evropskih narodov po nacionalnem ključu zelo nevarno početje. Mnoge tovrstne integracije so se skozi zgodovino krvavo končale. Zato vsa resna politika in stroka stavi na bodočo Evropo, kot prostor interesnih regij. O ključnih političnih in razvojnih vprašanjih se bo torej odločalo znotraj tako imenovanih interesnih razvojnih regij, kjer se ljudje povezujejo zaradi skupnega interesa. Ta pa je pri večini ljudi povezan z zagotavljanjem kakovostnih pogojev za življenje in delo. Teh formalnih in neformalnih povezav je iz dneva v dan vedno več. Zelo nespametno bi torej bilo, da bi za kamnito mizo regionalcev sedelo npr. petdeset predstavnikov iz Nemčije in zgolj trije ali šest iz Slovenije. Iz vidika števila rok in glasov, kjer se bodo v bodoče sprejemale ključne razvojne usmeritve in politike znotraj, EU je torej bolje imeti štirinajst glasov.

8. ZAKLJUČEK

Iz zgoraj navedenih ugotovitev izhaja, da je potrebno ustanoviti prvenstveno takšne pokrajine, ki bodo služile pospeševanju razvojne odličnosti. To je možno optimalno doseči z ustanovitvijo najmanj enajstih pokrajin z osrednjimi gravitacijskimi središči – mestne občine.

V Sloveniji praktično ne obstaja politične stranke, ki v lastnem programu ne podpira regionalizacije Slovenije. Velika večina strank je v dosedanjem času sodelovala pri nastajanju Zakona o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja, ki je Slovenijo razdelil na dvanajst statističnih regij in dve funkcionalno zaključeni regiji. V letu 2004 je tedanja Vlada Zakon o spodbujanju skladnega regionalnega razvoja spremenila in statistične ter funkcionalno zaključene regije spremenila v štirinajst razvojnih regij. S tem je členitev Slovenije na štirinajst pokrajin postala politična in hkrati že delujoča stvarnost.

Členitev Slovenije na šest ali osem pokrajin pa povzroča številne antagonizme tako pri doseganju razvojnega kakor tudi političnega konsenza. Imeti v pokrajini štiri mestne občine in hkrati osemdeset manjših občin zagotovo vodi do »Lizbonskega paradoksa« na pokrajinskem nivoju.

9. VIRI IN LITERATURA

- (1). Čelan, Š., Mulej, M., Kos, M., Klinar, D. (2002): *Od invencije do inovacije*. RS, Ministrstvo za gospodarstvo, Pospeševalni center za malo gospodarstvo (PCMG), Ljubljana;
- (2). Čelan, Š., Mulej, M., Kos, M., Klinar, D. (2002a): *Okvirni metodološki priročnik od invencije do inovacije*. RS, Ministrstvo za gospodarstvo, Pospeševalni center za malo gospodarstvo (PCMG), Ljubljana;
- (3). Čelan, Š.: Utemeljitev za ustanovitev pokrajine Spodnje Podravje, Znanstvenoraziskovalno središče Bistra Ptuj, Ptuj, 2003;
- (4). Čelan, Š.: Slovenske pokrajine jutri, inventivna in inovacijske ali upravno administrativne institucije, Mestna občina Ptuj, maj 2001;
- (5). Čokret, A., Gajšek, M., Glosar, L., Gulič, A., Plit, D., Ravbar, M., Vljaj, S., Vrišer, I.: *Pokrajine v Sloveniji*, Vlada RS, Služba za lokalno samoupravo, Ljubljana, 1999;
- (6). Ečimovič, T., Mulej, M., Mayur, R. (2002): *Systems Thinking and the Climate Change System (Against a Big »Tragedy of the Commons« of All of Us)*. SEM Institute for Climate Change, Korte;
- (7). EU (1995): *Green Paper on Innovation*. European Commission, European Union, Brussels;
- (8). EU (1996): *Action Plan for Innovation in Europe*. European Commission, Brussels;
- (9). EU (1997): *Agenda 2000. Commission Opinion on Slovenia's Application for Membership of the European Union. B. Criteria for Membership, 3. Ability to Assume the Obligations of Membership, 3.2. Innovation*. European Commission, Brussels;
- (10). Elohim, J. L., Parra-Luna, F., Stuhler, E., eds. (1997): *Sustainable Development: towards measuring the performance of integrated socio-economic and environmental systems*. Verlag R. Hampp, Muenchen Mering;
- (11). EUR 17036 (2001): *Innovation policy issues in six candidate countries: The challenges. Cyprus, Czech Republic, Estonia, Hungary, Poland and Slovenia*. European Commission, Directorate-General for Enterprise, Luxembourg;
- (12). Mulej, M., Kajzer, Š. (1998): *Ethics of Interdependence and the Law of Requisite Holism*. V: Rebernik, M., Mulej, M., eds. (1998): *STIQE '98. Proceedings of the 4th International Conference on Linking Systems Thinking, Innovation, Quality, Entrepreneurship and Environment*. Institute for Systems Research et al., Maribor;
- (13). Mulej, M. in soavtorji (1994): *Inovacijski management, I. del, Inoviranje managementa*. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta;

- (14). Mulej, M., in soavtorji (2000): *Dialektična in druge mehkosistemske teorije – podlaga za celovitost in uspešnost managementa*. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta;
- (15). Mulej, M., Zenko, Z., Potocan, V., Mulej, N., Lynn, M., Dubrovsky, V., Levintov, A. (2002): Process of Creation of Economy and Society Supportive of Innovation in CEEC: A Comparative View at Slovenia. V: Geyer, F., ed. (2002): *Abstracts and Program, RC51, 15th World Congress of Sociology*, Brisbane. Research Committee on Sociocybernetics (RC 51), ISA, s. 8;
- (16). Mulej, M., Ženko, Z., Bastič, M., Knez-Riedl, J., Mulej, N. (2002): Koliko inovativna sta poslovanje slovenskih proizvodnih podjetij in njihov management. *Naše gospodarstvo*, 48, 3-4, s. 217-237;
- (17). Mulej, M. in soavtorji (2002): *Programski vidiki managementa*. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, MBA – Mednarodna podiplomska šola managementa;
- (18). Mulej, M., in soavtorji (2002a): Proizvodno inovacijski management (študijsko gradivo). Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta
- (19). Mulej, M., in soavtorji (2002b): *Management inovativnega poslovanja*. Univerza v Mariboru, Ekonomsko-poslovna fakulteta, Specialistični študij, študijsko gradivo;
- (20). Mulej, M., (z: Ženko, Z., Knez-Riedl, J.): A suggestion to the government of Slovenia concerning measures to promote making of an innovative society and innovative business in Slovenia (Discussion Draft, November, 2002). V: Mulej, M. (2002c, omenjeno tu);
- (21). Petrin, T. (2002): Uvodni nagovor ministrice. V: *Od izzivov k priložnostim*. Republika Slovenija, Ministrstvo za gospodarstvo, Ljubljana
- (22). Petrin, T., Mihelič, A. (2002): Aktivnosti in načrti Ministrstva za gospodarstvo, kot spodbujevalca in pospeševalca tehnološkega razvoja in inovativnosti. V: *PODIM 23*, omenjeno tu, strani 123-130;
- (23). Seljak, J.: Kazalec uravnoteženega razvoja, Urad za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana, 2001;
- (24). ZMAR (1999): *Institutions in Transition*. International Conference (in Maribor). Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana;
- (25). ZMAR (2001): *Slovenija v novem desetletju: trajnost, konkurenčnost, članstvo v EU. Strategija gospodarskega razvoja Slovenije 2001-2006, povzetek*. Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj, Ljubljana;
- (26). Zbornik – Dokumenti in študije o pokrajinah v Sloveniji 2000 – 2004, Ministrstvo za notranje zadeve, Ljubljana, 2004.